

KONINKRIJK BELGIE

FEDERALE OVERHEIDSDIENST VOLKSGEZONDHEID, VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN EN LEEFMILIEU

Ministerieel besluit houdende verlening aan Elia Asset NV van een machtiging voor de aanleg, een vergunning voor de exploitatie en een Natura 2000-toelating voor het Modular Offshore Grid 2 in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België

De minister van Noordzee,

Gelet op de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu en ter organisatie van de mariene ruimtelijke planning in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België, de artikelen 25, 26, gewijzigd bij de wet van 21 april 2007, 27, 28, gewijzigd bij de wet van 21 april 2007, en 29, vervangen door de wet van 11 december 2022;

Gelet op de wet van 23 april 2021 tot implementatie van het UNESCO verdrag van 2 november 2001 ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water en de bescherming van waardevolle wrakken;

Gelet op de wet van 11 december 2022 ter bescherming van het marien milieu en ter organisatie van de mariene ruimtelijke planning in de Belgische zeegebieden inzonderheid op de artikelen 4 tot 6, 16 §1, 17, 19 tot 23;

Gelet op het koninklijk besluit van 7 september 2003 houdende de procedure tot vergunning en machtiging van bepaalde activiteiten in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België;

Gelet op het koninklijk besluit van 9 september 2003 houdende de regels betreffende de milieueffectenbeoordeling in toepassing van de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België;

Overwegende het koninklijk besluit van 23 juni 2010 betreffende de vaststelling van een kader voor het bereiken van een goede oppervlaktewatertoestand;

Overwegende het koninklijk besluit van 23 juni 2010 betreffende de mariene strategie voor de Belgische zeegebieden;

Gelet op het koninklijk besluit van 27 oktober 2016 betreffende de procedure tot aanduiding en beheer van de mariene beschermde gebieden, artikel 15;

Overwegende het koninklijk besluit van 22 mei 2019 tot vaststelling van het marien ruimtelijk plan dat als aanduidingsbesluit voor de zones waarin het project uitgevoerd wordt geldt, en waarin speciale zones voor natuurbehoud en speciale beschermingszones aangeduid worden;

Overwegende het koninklijk besluit van 30 juli 2021 tot uitvoering van de wet van 23 april 2021 tot implementatie van het UNESCO verdrag van 2 november 2001 ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water en de bescherming van waardevolle wrakken;

Gelet op het openbaar onderzoek dat liep van 8 februari tot 10 maart 2023 waarbij opmerkingen, bezwaren en standpunten konden overgemaakt worden tot 25 maart 2023;

Gelet op de aanvraag ter informatie overgemaakt aan de buurlanden, in het kader van de ESPOO-Convention, die tot 24 april 2023 opmerkingen konden overmaken;

Gelet op het advies van het bestuur, met inbegrip van de milieueffectenbeoordeling en de passende beoordeling, overgemaakt op 18 juli 2023 aan de minister en DG Leefmilieu, dat stelt dat zowel het eilandalternatief als het platformalternatief aanvaardbaar zijn voor wat betreft de effecten op het mariene milieu; dat stelt dat, indien gekozen wordt voor het eilandalternatief, wordt aangeraden om te kiezen voor een eiland op locatie West 1, omwille van de scheepvaartveiligheid, de meest beperkte uitstoot van broeikasgassen, de meest beperkte veranderingen in hydrografische omstandigheden en het meest beperkte effect op bodem en sediment; dat eveneens stelt dat niet kon geoordeeld worden over eventuele bijkomende functionaliteiten die geboden worden bij het eilandalternatief, waarvan een aantal mogelijk in de toekomst zullen ontwikkeld worden;

Gelet op de nota van DG Leefmilieu, overgemaakt op 4 augustus 2023 aan de minister;

Overwegende de opmerkingen van de aanvrager, digitaal overgemaakt op 31 augustus 2023, en op dezelfde dag betekend aan de minister;

Overwegende het overleg van het bestuur met de aanvrager, op 31 augustus 2023 en 4 september 2023, over de T0 monitoring voor sedimentologie;

Overwegende dat de minister zich aansluit bij de antwoorden op de bezwaren, zoals geformuleerd door het bestuur in bijlage IV, dat integraal deel uitmaakt van dit besluit en deze antwoorden zich eigen maakt;

Gelet op de resultaten van de milieueffectenbeoordeling, inclusief passende beoordeling, overgemaakt op 18 juli 2023 aan de minister;

Overwegende dat in deze milieueffectenbeoordeling de experts, elk voor hun domein, grondig ingegaan zijn op de effecten van de activiteit op het mariene milieu;

Overwegende dat in de milieueffectenbeoordeling geen duidelijk onaanvaardbare effecten van het eiland op het mariene milieu verwacht worden voor de verschillende onderdelen: klimaat en luchtkwaliteit, geluid en trillingen, elektromagnetische velden en warmtedissipatie, hydrodynamica, sedimentologie - bodem, waterkwaliteit (fytoplankton en nutriëntencyclus), schadelijke stoffen in water en sediment, afval, benthos, vis en harde substraten, zeezoogdieren, (zee)vogels en vleermuizen, risico's en veiligheid, cultureel erfgoed, interactie met andere menselijke activiteiten, zeezicht en invloed op de bevolking;

Overwegende dat uit de milieueffectenbeoordeling blijkt dat deze aanvaardbaarheid is gekoppeld aan een inachtnaam van de toepasselijke mitigerende maatregelen en voorwaarden die in de milieueffectenbeoordeling geformuleerd zijn; dat deze mitigerende maatregelen en voorwaarden tot doel hebben om de impact op het mariene milieu, conflicten met andere gebruikers van het Belgisch deel van de Noordzee en risico's op verontreinigingen te vermijden of op zijn minst tot een aanvaardbaar minimum te herleiden;

Overwegende in het bijzonder dat uit de milieueffectenbeoordeling en de passende beoordeling blijkt dat er voor het eiland, mits naleving van de gebruiksvoorwaarden, geen reden is om betekenisvolle negatieve effecten te verwachten voor de mariene beschermde gebieden in het zeegebied onder de jurisdictie van België, en in het bijzonder voor de speciale zone voor natuurbehoud "Vlaamse Banken" en de speciale vogelbeschermingszones SBZ-2 en SBZ-3, noch voor beschermde gebieden in omliggende wateren;

Overwegende dat uit de milieueffectenbeoordeling voor het eiland blijkt dat naar verwachting cumulatieve effecten beperkt of niet meetbaar aanwezig zullen zijn;

Overwegende dat bij de beoordeling van het eiland geen of verwaarloosbare grensoverschrijdende effecten verwacht worden; dat tijdens de publieke consultatie geen bezwaren werden ontvangen van de geconsulteerde (buur)landen;

Gelet op de voorgestelde monitoring van de activiteit en de voorwaarden die de aanvrager worden opgelegd om aan de principes van het voorzorgsbeginsel tegemoet te komen;

Overwegende eveneens het belang van een correcte toepassing van het "vervuiler betaalt" beginsel;

Overwegende dat zowel in het MER als in de milieueffectenbeoordeling en de passende beoordeling een aantal onzekerheden en/of leemtes in de kennis aan bod komen met betrekking tot de effecten van de activiteit op het mariene milieu, en dat deze dienen te worden gemonitord;

Overwegende dat uit de milieueffectenbeoordeling blijkt dat locatie West 1 de voorkeur geniet, onder meer omwille van 1) de scheepvaartveiligheid; 2) de meest beperkte uitstoot van broeikasgassen, 3) de meest beperkte veranderingen in hydrografische omstandigheden en 4) het meest beperkte effect op bodem en sediment;

Overwegende dat uit de milieueffectenbeoordeling en de passende beoordeling voldoende blijkt dat het eiland op locatie West 1 inclusief de exportkabels aanvaardbaar wordt geacht voor wat betreft de impact op het milieu, mits het naleven van de gebruiksvoorwaarden opgelegd in bijlage I, het monitoringsplan in bijlage II en de inhoudsbepaling jaarlijks uitvoeringsverslag in bijlage III;

Overwegende de bijkomende toekomstige functionaliteiten die kunnen geboden worden door het eiland, zoals interconnecties met Denemarken en het Verenigd Koninkrijk, waardoor hernieuwbare energie op de meest optimale manier kan gebruikt worden ('meshed grid'), in overeenstemming met de visies binnen de Europese (EU) Green Deal;

Overwegende dat het bundelen van infrastructuur op één locatie de voorkeur geniet boven het verspreiden van infrastructuur over vier locaties, met mogelijk in de toekomst nog bijkomende locaties in het kader van het verder uitbouwen van een 'meshed grid';

Overwegende dat het op basis van de door de aanvrager aangebrachte informatie aannemelijk is dat meer uitgebreide mogelijkheden bestaan voor het technisch aanpassen of uitbreiden van infrastructuur indien die op een eiland gerealiseerd wordt; dat het in bepaalde gevallen niet mogelijk is om significante aanpassingen of noodzakelijke aanvullende functionaliteiten te realiseren bij infrastructuur op platformen; dat realisatie van de infrastructuur op een eiland er op termijn voor kan zorgen dat geen bijkomende platformen gebouwd moeten worden;

Overwegende dat door de hybride interconnectie die met het eiland wordt gecreëerd, offshore windenergie vanuit de Noordzee maximaal kan geïntegreerd worden, zodat er minder hernieuwbare energie verloren gaat; dat het eiland de beste mogelijkheid biedt om in de toekomst te kunnen voorzien in deze interconnectie; dat zo een kostenefficiënt systeem wordt nagestreefd, dat maximaal gebruik maakt van de beschikbare oppervlakte en technische mogelijkheden van het eiland voor toekomstige ontwikkelingen;

Overwegende dat er kan verwacht worden dat de betrouwbaarheid van de technische werking van de installaties hoger zal zijn indien ze gerealiseerd worden op één locatie in plaats van verspreid over vier met elkaar verbonden locaties, en dat de toegankelijkheid tot de installaties gemakkelijker voorzien kan worden door realisatie op een eiland.

BESLUIT:

Artikel 1. Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder:

1° “Wet”: de wet van 11 december 2022 ter bescherming van het marien milieu en ter organisatie van de mariene ruimtelijke planning in de Belgische zeegebieden;

2° KB VEMA”: het koninklijk besluit van 7 september 2003 houdende de procedure tot vergunning en machtiging van bepaalde activiteiten in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België;

3° “KB MEB”: het koninklijk besluit van 9 september 2003 houdende de regels betreffende de milieueffectenbeoordeling in toepassing van de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België;

4° “KB MBG”: het koninklijk besluit van 27 oktober 2016 betreffende de procedure tot aanduiding en beheer van de mariene beschermde gebieden;

5° “MRP”: het koninklijk besluit van 22 mei 2019 tot vaststelling van het marien ruimtelijk plan;

6° “aanvrager”, “houder”: Elia Asset NV;

7° “minister”: de minister of staatssecretaris van Noordzee;

8° “bestuur”: de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee, zoals bedoeld in het koninklijk besluit van 29 september 1997 houdende overdracht van de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee naar het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen;

9° “DG Leefmilieu”: de dienst Marien Milieu van het Directoraat-generaal Leefmilieu van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu;

10° “betekenen”: het verzenden bij aangetekende post of e-mail, met bericht van ontvangst;

11° “activiteit”: de aanleg en exploitatie van het Modular Offshore Grid 2;

12° “technische adviseringsmaatschappij”: instantie die de conformiteit, alsook de naleving van de vastgestelde normen en standaarden tijdens het ontwerp, de aanleg, de exploitatie, met inbegrip van het onderhoud, en de ontmanteling van het Modular Offshore Grid 2 verifieert.

Art. 2. §1. De minister verleent aan Elia Asset NV een machtiging voor de bouw van het Modular Offshore Grid 2 met 3AC onderstations en 1 HVDC onderstation op een eiland op de locatie West 1 zoals aangeduid in de aanvraag, met inbegrip van 6 220kV AC kabels en één HVDC kabelsysteem voor de verbinding van de onderstations met het land, en een vergunning voor de exploitatie van het Modular Offshore Grid 2 binnen de zone bestemd voor de toekenning van domeinconcessies voor de bouw en exploitatie van installaties voor de transmissie van elektriciteit zoals opgenomen in het MRP.

§2. Een Natura 2000-toelating wordt verleend voor de activiteit beschreven in paragraaf 1, rekening houdend met de passende beoordeling waaruit gebleken is dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aangetast zullen worden.

Art. 3. De houder stelt voor de activiteit op eigen kosten een technische adviseringsmaatschappij aan, voor elk onderdeel van de activiteit waarvan de conformiteit met de geldende nationale en internationale normen en standaarden bij wet verplicht is. De houder legt de keuze ter goedkeuring voor aan de minister. De door de minister goedgekeurde technische adviseringsmaatschappij is lid van het begeleidingscomité beschreven in artikel 4. De technische adviseringsmaatschappij zetelt enkel in het begeleidingscomité voor de agendapunten die op hun opdracht betrekking hebben, op uitnodiging van de voorzitter.

Art. 4. §1. Op initiatief van het bestuur wordt een begeleidingscomité opgericht. Het begeleidingscomité bestaat voor de volledige duur van de activiteit, tot de dag waarop de minister het herstel van de site na ontmanteling heeft vastgesteld.

Het begeleidingscomité zorgt voor een constructieve, permanente dialoog tussen de houder en de overheid en vergemakkelijkt het goede verloop van de controle- en monitoringactiviteiten.

Het begeleidingscomité heeft een adviserende en coördinerende rol. Het heeft als opdracht om tijdens de aanleg, de exploitatie en de ontmanteling van de activiteit, met inbegrip van de kabels, na te gaan of de wet, haar uitvoeringsbesluiten, de machtiging en de vergunning nageleefd worden. Het begeleidingscomité faciliteert de uitwisseling van de relevante informatie tussen zijn leden onderling en met de minister.

§2. In het begeleidingscomité zetelen een afgevaardigde van het bestuur, een afgevaardigde van het DG Leefmilieu een afgevaardigde van het DG Scheepvaart van de FOD Mobiliteit en Vervoer, een afgevaardigde van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie, de houder en de technische adviseringsmaatschappij die door de houder werd aangesteld en door de minister werd goedgekeurd. Indien het begeleidingscomité het nodig acht, kan het begeleidingscomité zich laten bijstaan door andere overheidsdiensten en/of externe deskundigen. Het begeleidingscomité wordt voorgezeten door een vertegenwoordiger van het bestuur.

§3. Er wordt een eerste vergadering van het begeleidingscomité georganiseerd ten laatste twee maanden vóór de ingebruikname van de machtiging. Het begeleidingscomité verenigt zich ook minstens eenmaal binnen de drie maanden na de start van de constructiefase en na het einde van de constructiefase en minstens eenmaal per jaar tijdens de exploitatiefase. Het begeleidingscomité kan steeds worden bijeengeroepen op vraag van één van zijn leden.

§4. Gedurende de geldingstermijn van de machtiging en vergunning waarborgt de houder voor de minister en voor alle leden van het begeleidingscomité de toegang tot informatie, via het bestuur. Het bestuur en het begeleidingscomité verbinden zich ertoe alle projectinformatie die zij ontvangen vertrouwelijk te behandelen.

Art. 5. §1. De activiteit houdt een bouwfase, een exploitatiefase en een ontmantelingsfase in.

§2. Tijdens de bouwfase vraagt de houder halfjaarlijks een evaluatierapport aan de technische adviseringsmaatschappij en maakt dit rapport over aan het bestuur voor verdere verspreiding binnen het begeleidingscomité. Het bestuur kan toestaan dat de frequentie verminderd wordt tot de jaarlijkse opstelling van een evaluatierapport. Na afloop van de bouwfase vraagt de houder jaarlijks een

evaluatie-rapport aan de technische adviseringsmaatschappij en maakt dit rapport over aan het bestuur voor verdere verspreiding binnen het begeleidingscomité.

§3. De minister kan, ambtshalve of op verzoek van het bestuur of één van de overheidsdiensten die zetelen in het begeleidingscomité, op basis van de evaluatie-rapporten van de technische adviseringsmaatschappij, de uitvoeringsverslagen van de vergunninghouder (artikel 9 van dit besluit) of andere beschikbare informatie en desgevallend na het advies van het begeleidingscomité, de gebruiksvoorwaarden van de vergunning, opgenomen in bijlage I, wijzigen. De minister kan de machtiging, de vergunning en de Natura 2000-toelating ook ambtshalve of op verzoek van het bestuur schorsen of intrekken.

Art. 6. De uitgebreide bouwtechnische documenten kunnen voor en na de aanvang van de bouwfase, op eenvoudig verzoek van het bestuur, in de werfkantoren van de houder geraadpleegd worden. Bepaalde bouwtechnische documenten kunnen op vraag digitaal overgemaakt worden aan het bestuur. De bouw-werf kan niet opengesteld worden vooraleer de bouwplannen aan het bestuur beschikbaar gesteld zijn, alsook het certificaat voor het definitieve basisontwerp van de technische adviseringsmaatschappij, met inbegrip van de beschrijving van alle aangenomen opties die in de aanvraag niet definitief werden gekozen en waarvoor reeds een beslissing werd genomen.

Art. 7. §1. De houder aanvaardt de inhoud en de uitvoering van het monitoringplan, dat in bijlage II van dit besluit is opgenomen en gedetailleerd beschreven wordt in de MEB, met inbegrip van de betaling van de daartoe verschuldigde retributie.

§2. De houder betaalt de retributie volgens de modaliteiten vermeld in het monitoringplan, overeenkomstig artikel 24 van het KB MEB.

Art. 8. Voor de aanvang van de bouwfase moet de houder een noodplan aan het bestuur meedelen. Voor het opstellen van dit noodplan kan de houder ten laatste zes maanden vóór de start van de werken contact opnemen met het bestuur voor instructies met betrekking tot de inhoud van het noodplan. Het begeleidingscomité gaat de conformiteit na van het noodplan met de instructies en maakt dit noodplan over aan de bevoegde instanties ter afstemming op de noodplannen die van toepassing zijn binnen de zeegebieden.

Het noodplan heeft betrekking op de noodgevallen die kunnen voortvloeien uit de activiteit en op de noodgevallen die door derden in het concessiegebied kunnen veroorzaakt worden. De houder moet voor de uitvoering van dit noodplan de vereiste werkploegen en uitrustingen paraat houden voor kleine noodsituaties (i.e. Tier 1-niveau: situaties die met eigen personeel en middelen autonoom beheerst kunnen worden).

Art. 9. De houder moet aan het bestuur een jaarlijks uitvoeringsverslag voorleggen, waarvan de inhoud in bijlage III van dit besluit wordt omschreven, overeenkomstig artikel 21 van het KB MEB. Het uitvoeringsverslag voor een gegeven kalenderjaar moet worden ingediend vóór 15 maart van het navolgend kalenderjaar.

Art. 10. De houder legt, vooraleer met grondberoerende werkzaamheden wordt aangevat, aan het bestuur het bewijs voor dat hij beschikt over de nodige verzekering die zijn burgerlijke aansprakelijkheid dekt, overeenkomstig artikel 31 van het KB VEMA. De verzekering moet tevens voorzien dat de

verzekeraar de opzegging ervan ter kennis brengt van het bestuur, minstens zes maanden voor de stopzetting.

Art. 11. §1. De houder is verplicht de site in zijn oorspronkelijke staat te herstellen overeenkomstig artikel 30 van het KB VEMA. Deze ontmanteling houdt in dat alle materialen en onderdelen, met inbegrip van de funderingen en de kabels, volledig weggehaald worden tijdens de looptijd van deze vergunning, tenzij, na overleg tussen de bevoegde overheidsdiensten en de houder, op advies van het bestuur, er anders over besloten wordt door de minister. Ten laatste een jaar vóór de voorziene ontmanteling moet het herstelplan of het alternatieve voorstel voorgelegd worden aan het bestuur.

§2. De houder moet een financiële zekerheid stellen voor het herstel van de site in zijn oorspronkelijke toestand na ontmanteling van de activiteit, overeenkomstig artikel 31 van het KB VEMA. Deze financiële zekerheid wordt als volgt bepaald (consumptieprijsindex 127,11, juni 2023):

- Voor het eiland: € 590.909
- Voor de exportkabels (per km kabel): € 10.000

Het bedrag van de financiële zekerheid kan door een bankgarantie op eerste verzoek, borgsom of hypotheek vereffend worden, conform artikel 31 van het KB VEMA.

§3. De minister kan een beroep doen op de financiële zekerheid om, bij niet nakoming door de houder, het herstel van de site in opdracht van de overheid te laten uitvoeren.

Art. 12. De houder verleent een compensatie in milieuvoordelen in de vorm van een financiële bijdrage van € 121.590,91 (consumptieprijs, index 106,06 – januari 2018) per exploitatiejaar, conform artikel 28 van het KB VEMA.

De compensatie in milieuvoordelen, zoals hierboven omschreven, wordt in gelden gestort in het Fonds Leefmilieu, onder het beheer van de dienst Marien Milieu. De houder wordt jaarlijks door de dienst Marien Milieu aan de hand van een vordering uitgenodigd tot de betaling van de bijdrage, in bijlage van deze vordering wordt een toelichting over de berekening van het te betalen bedrag gehecht.

Art. 13. De houder is verplicht de gebruiksvoorwaarden na te komen zoals vermeld in bijlage I van het besluit, overeenkomstig artikel 26 van het KB VEMA.

Art. 14. §1. De machtiging wordt verleend voor een termijn van 5 jaar. De geldingstermijn van de machtiging gaat in bij de betekening aan de aanvrager van de beslissing waarbij de machtiging wordt verleend. Overeenkomstig artikel 41, §2, tweede lid van het KB VEMA blijft de betekende machtiging geschorst totdat iedere bijkomende vergunning en machtiging die wettelijk vereist is voor de activiteit in de Belgische zeegebieden, is verleend en kennisgeving ervan overeenkomstig de toepasselijke wetgeving is gebeurd.

§2. De termijn voor ingebruikneming van de machtiging bedraagt maximum 4 jaar. Deze termijn gaat in bij de start van de termijn vermeld in paragraaf 1 en wordt eveneens geschorst tot iedere bijkomende machtiging en vergunning die wettelijk vereist is voor de uitvoering van de activiteit in de Belgische zeegebieden, is verleend en kennisgeving ervan overeenkomstig de toepasselijke wetgeving is gebeurd.

De houder zal de machtiging daadwerkelijk in gebruik mogen nemen op de dag dat het bestuur de bevestiging betekent dat:

- De plannen, vermeld in artikel 6, door het bestuur zijn goedgekeurd;
- Het noodplan, vermeld in artikel 8, door het begeleidingscomité is goedgekeurd.
- De financiële zekerheid, vermeld in artikel 11, §2, werd gesteld.

De machtiging wordt in gebruik genomen op de dag dat grondberoerende werkzaamheden aanvangen.

Art. 15. §1. De vergunning wordt verleend voor een termijn van 20 jaar. De geldingstermijn van de vergunning gaat in bij de betekening aan de aanvrager van de beslissing waarbij de vergunning wordt verleend. Overeenkomstig artikel 41,§2, tweede lid van het KB VEMA blijft de betekende vergunning geschorst totdat iedere bijkomende vergunning en machtiging die wettelijk vereist is voor de uitvoering van de activiteit in de Belgische zeegebieden, alsook het aansluitingscontract, is verleend en kennisgeving ervan overeenkomstig de toepasselijke wetgeving is gebeurd.

§2. De termijn voor ingebruikneming van de vergunning bedraagt maximum 4 jaar. Deze termijn gaat in na het afwerken van de bouw en wordt geschorst totdat iedere bijkomende machtiging en vergunning die wettelijk vereist is voor de uitvoering van de activiteit in de Belgische zeegebieden, alsook het aansluitingscontract, is verleend en kennisgeving ervan overeenkomstig de toepasselijke wetgeving is gebeurd.

De vergunning wordt in gebruik genomen op de dag waarop elektriciteit aan land wordt gebracht.

Art. 16. In geval van intrekking van de verleende machtiging of vergunning blijven de verplichtingen van de houder uit dit besluit geheel en ongewijzigd van toepassing ten aanzien van:

- Het beveiligen van de betrokken zone, inclusief de uitvoering van het noodplan;
- Het behoud van en de bescherming van het mariene milieu, inclusief de retributie voor de uitgevoerde of in het kader van de intrekking van de verleende concessie nog uit te voeren toezichtsprogramma's of milieuonderzoeken;
- Het in oorspronkelijke staat herstellen van de site, zoals bepaald in artikel 11 van dit besluit.

Art. 17. De maatschappelijke zetel van de houder is gevestigd te Keizerslaan 20, 1000 Brussel. Elke wijziging van de maatschappelijke zetel, de raad van bestuur, de aandeelhoudersstructuur of de statuten van de houder moet aan het bestuur worden betekend.

Art. 18. Een eensluidend verklaard afschrift van het besluit en zijn bijlagen wordt aan de houder betekend. De volgende bijlagen maken integraal deel uit van het besluit:

- Bijlage I "De gebruiksvoorwaarden";
- Bijlage II "Het monitoringplan";
- Bijlage III "Inhoudsbepaling jaarlijks uitvoeringsverslag";
- Bijlage IV "Het openbaar onderzoek";
- Bijlage V "De aanbevelingen".

Art. 19. Derden belanghebbenden kunnen een beroep tot nietigverklaring bij de Raad van State instellen binnen de zestig dagen na publicatie in het Belgisch Staatsblad.

De houder kan een beroep tot nietigverklaring instellen binnen 60 dagen na de betekening van het besluit.

De vormvoorschriften en termijnen worden bepaald in het herhaaldelijk gewijzigd besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling Administratie van de Raad van State.

Brussel, 26 SEP. 2023

Minister van Noordzee

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke that ends in a sharp point.

V. VAN QUICKENBORNE

Bijlage I

De gebruiksvoorwaarden

In dit document zijn de gebruiksvoorwaarden opgenomen. Deze komen voort uit de milieueffectenbeoordeling en zijn bindend.

- 1) De constructies moeten voorzien zijn op de realistische scenario's m.b.t. de stijging van de zeespiegel, of daar aan kunnen aangepast worden.
- 2) De vergunninghouder bepaalt, op basis van data die locatiespecifiek en recent zijn, parameters (dikte en eigenschappen) van geologische lagen en sedimenten voor de eilandlocatie en voor de plaatsen waar erosiekuilen verwacht worden.
- 3) De vergunninghouder rapporteert de resultaten van nieuwe numerieke simulaties aan het bestuur over de verspreiding van sediment bij het graven van erosiekuilen, waarbij gebruik gemaakt wordt van gehalte aan fijn materiaal (klei en silt) tot 5% (of hoger, indien nieuwe data dergelijke gehalten zouden aantonen). Gelijkaardige simulaties moeten worden uitgevoerd met resuspensie, waarbij ook rekening gehouden wordt met golven. De sedimentbalans moet duidelijk worden opgenomen in de rapportering.
- 4) De vergunninghouder legt, voorafgaand aan de werken en binnen de kortst mogelijke termijn, de volgende gemotiveerde plannen voor aan het bestuur voor goedkeuring:
 - a) Een plan met technische maatregelen voor het beperken van overflow van materiaal;
 - b) Een plan met maatregelen voor het beperken van sedimentatie in het habitatrictlijngebied, en in het bijzonder in grindbedden;
 - c) Een plan met maatregelen voor het beperken van de nood aan tijdelijke stockage van materiaal;
 - d) Een plan met de maatregelen voor het beperken van verliezen aan sediment tijdens baggeren en tijdelijk stockage van sediment;
 - e) Een actieplan met herstelmogelijkheden in geval toch verzanding zou optreden van grindbedden in habitatrictlijngebied;
- 5) Voorafgaand aan de constructiefase van het eiland worden, in samenspraak met het bestuur, marges vastgelegd voor de verhogingen in sedimentlast en turbiditeit.
- 6) Vóór men overgaat tot grondberoerende werkzaamheden dient een UxO-bodemonderzoek te worden uitgevoerd.
- 7) Bij het aantreffen van UxO's dient men de voorschriften te volgen zoals opgenomen in BaZ1 (Afdeling Kust).
- 8) De vergunninghouder legt, ten minste 6 maanden voor de start van het leggen van de kabels, een Cable Burial Risk Assessment (CBRA) van de kabels ter hoogte van het huidige Westhinder ankergebied voor aan het bestuur en aan de diensten bevoegd voor scheepvaart, samen met de geplande diepteligging van de kabels in dit gebied.

- 9) Er worden voor de erosiebescherming rond het eiland enkel natuurlijke materialen gebruikt.
- 10) De erosiebescherming wordt aangelegd als een heterogeen oppervlak door het voorzien van stenen met verschillende grootte, het voorzien van een 3D-complexiteit (geen vlakke horizontale laag) en het voorzien van complexe randen.
- 11) Indien uit het monitoringprogramma blijkt dat er een onderschatting is van de zones met erosie, dan neemt de vergunninghouder gepaste maatregelen om de stabiliteit van de structuren te garanderen.
- 12) De vergunninghouder neemt, in overleg met het bestuur, de nodige maatregelen voor het beperken van verdere verzanding van grindbedden als gevolg van het project, indien dergelijke verzanding vastgesteld wordt. Indien nodig kunnen herstelmaatregelen worden opgelegd.
- 13) De vergunninghouder pleegt overleg met het bestuur voor het vastleggen en het gebruik van tijdelijke zones voor stockage van sediment. Deze zones worden gekozen zodat geen interactie mogelijk is met actieve telecommunicatiekabels, elektriciteitskabels of een pijpleiding.
- 14) De vergunninghouder stelt, doorheen de constructiefase, voor het aanleggen van de kabels een stortplan op voor de tijdelijke stockage en het weghalen van sediment. Het type materiaal dat teruggestort wordt, moet zoveel mogelijk gelijkaardig zijn als het materiaal dat weggenomen is.
- 15) Er wordt geen sediment tijdelijk gestockeerd in de zone die in de aanvraag als zone voor tijdelijke stockage 'Zone 1' wordt aangeduid. In de onmiddellijke omgeving van 'Zone 1' wordt, in overleg met het bestuur, een zone aangeduid die kan dienen voor tijdelijke stockage, waarbij rekening gehouden wordt met het voorkomen van dagzomend grind.
- 16) In de zones die in de aanvraag aangeduid worden als zone voor tijdelijk stockage 'Zone 2' en 'Zone 3' wordt geen sediment gestort op plaatsen waar (dazomende) grindbedden aanwezig zijn.
- 17) De aanleg van de kabels wordt uitgevoerd in een ver doorgedreven planning waarbij de back-fill van een sleuf kan worden uitgevoerd met het baggermateriaal van een nieuwe sleuf die gebaggerd wordt.
- 18) Waar voor backfill gebruik gemaakt wordt van materiaal dat tijdelijk gestockeerd werd, mag het niveau van de zeebodem op de tijdelijke stortplaatsen niet verlaagd worden tegenover het oorspronkelijke niveau.
- 19) De kabels worden aangelegd door middel van de ploeg- of jetting methode. Waar deze methode niet toepasbaar is, kan de vergunninghouder de trenching en backfill methode toepassen, en het bestuur hierover op de hoogte stellen met een gemotiveerde nota.
- 20) In zones waar de kabel gelegd wordt doorheen zones met dagzomend grind moet zoveel mogelijk met minimale overflow worden gebaggerd.
- 21) In gebieden met migrerende zandduinen moeten de kabels op een minimale begravingstiepte onder de basis van de migrerende zandduinen worden gelegd.
- 22) De bedekking van de kabels moet steeds verzekerd worden. Indien de monitoring uitwijst dat de kabel op minder dan de minimale begravingstiepte (minimum 1 m bedekking, tenzij op plaatsen

waar dit anders bepaald werd) ligt, dienen binnen de kortst mogelijke termijn en met een maximum van drie maanden de nodige werken te worden uitgevoerd voor het terug op voldoende diepte te plaatsen van de kabel, of om die de voldoende af te dekken. Indien blijkt dat de minimum diepteligging van de kabel tijdens de operationele fase, ondanks maatregelen, niet kan behouden blijven, dan kan eventueel licht afgeweken worden van deze diepte op basis van een risicoanalyse en mits goedkeuring van het begeleidingscomité.

- 23) Voor de bescherming van de kabels op de zeebodem wordt geen gebruik gemaakt van materialen waaruit schadelijke stoffen kunnen uitlogen.
- 24) Het incidenteel in zee terechtkomen van mogelijk schadelijke stoffen wordt met alle mogelijke maatregelen vermeden.
- 25) Schadelijke stoffen die in het milieu terechtkomen, worden ad hoc gemeld aan het bestuur, dienst Marien Milieu en het Agentschap Maritieme dienstverlening en kust (Scheepvaartbegeleiding).
- 26) Materialen en voorwerpen die in zee terechtkomen, moeten indien dit mogelijk is gerecupereerd worden. Het verlies van relatief grote of belangrijke onderdelen wordt ad hoc gemeld aan het bestuur, dienst Marien Milieu en Agentschap Maritieme dienstverlening en kust (Scheepvaartbegeleiding). Het verlies van materiaal, voorwerpen of onderdelen wordt vermeld in het jaarverslag aan het begeleidingscomité.
- 27) Er wordt, ten minste tijdens de constructiefase, geen gebruik gemaakt van scrubbers om de verbrandingsgassen van de werkschepen te reinigen.
- 28) Er wordt gebruik gemaakt van hoogwaardige brandstoffen met een laag zwavelgehalte.
- 29) Er wordt een afvalbeheerplan opgesteld. Dat plan wordt voor goedkeuring voorgelegd aan het begeleidingscomité.
- 30) Afval dat door externe factoren in het projectgebied terechtkomt, en vastraakt in de structuren, wordt door de vergunninghouder op een geschikte manier uit het milieu verwijderd.
- 31) Voor het verwijderen van aangroei (fouling) worden enkel mechanische technieken gebruikt.
- 32) Bij onderhouds- en herstelwerkzaamheden (bijvoorbeeld van coatings) worden alle mogelijke maatregelen genomen om microplastic toevoer naar het mariene milieu te beperken.
- 33) De vergunninghouder neemt tijdens de constructiefase en operationele fase alle mogelijke maatregelen voor het beperken van het onderwatergeluidsniveau.
- 34) De vergunninghouder rapporteert de resultaten van de metingen van onderwatergeluid tijdens het heien, geëxtrapoleerd naar 750 m van de bron, binnen de 48 uur aan het bestuur.
- 35) De vergunninghouder staakt het heien bij het overschrijden van de geldende norm voor impulsief onderwatergeluid en brengt het bestuur hier onmiddellijk van op de hoogte.
- 36) Waargenomen sterfte van organismen (zeezoogdieren, vissen, koppotigen) tijdens het heien wordt gemeld aan het bestuur.

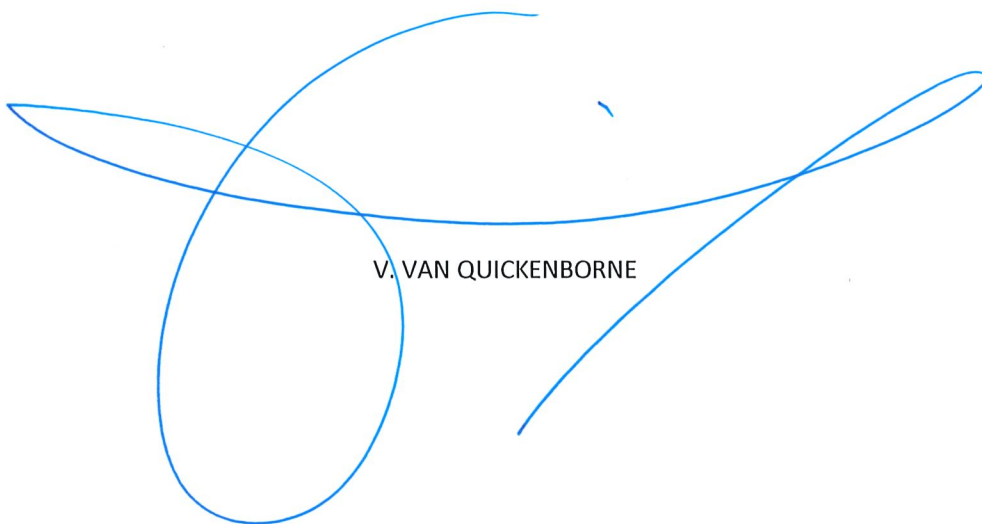
- 37) Het heien van funderingspalen (jacketfunderingen, monopiles) en damplanken mag niet plaatsvinden tussen 1 januari en 30 april.
- 38) Er worden akoestische toestellen voor het alarmeren van bruinvissen ingezet vanaf (en niet langer dan) een half uur voor de aanvang van het heien tot de start van het heien, en tijdens korte periodes (< 2 uren) tussen opeenvolgende hei-operaties. Hierbij dient bij voorkeur gekozen te worden voor toestellen die speciaal ontworpen werden voor het alarmeren van bruinvissen zonder daarbij gehoorschade te veroorzaken. De keuze en de locatie van deze toestellen wordt ter goedkeuring aan het bestuur voorgelegd.
- 39) De heioperaties dienen aan te vangen met een 'ramp-up' (of 'soft-start') procedure, waarbij de energie gebruikt om de paal in de bodem te heien langzaam toeneemt, en het maximale vermogen van het heistoestel slechts bereikt wordt ten vroegste 10 minuten na de eerste heislag. Een beschrijving van de soft-start procedure, met gebruikte energie en periodes, dient aan het bestuur te worden voorgelegd voor goedkeuring.
- 40) Er dient speciaal uitkijk te worden gehouden voor de aanwezigheid van zeezoogdieren door een gekwalificeerd marine mammal observer vanaf een half uur vóór de aanvang tot het einde van het heien. Indien in het half uur vóór de aanvang van de heiwerkzaamheden zeezoogdieren worden waargenomen binnen 500 m vanaf het werkplatform, kunnen de heiwerkzaamheden niet aanvangen. Indien tijdens de heiwerkzaamheden zeezoogdieren worden waargenomen, dienen de heiwerkzaamheden te worden gestaakt. Deze voorwaarde geldt enkel bij periodes met goed zicht.
- 41) Tijdens het project worden alle waarnemingen van zeezoogdieren in het projectgebied door de vergunninghouder ad hoc aan het bestuur gemeld.
- 42) De technologie, plaatsing en toepassing van het bird deterrent systeem moet vooraf goedgekeurd worden door het bestuur en dient zo afgesteld te worden dat enkel lokaal vogels worden weggejaagd, zonder het volledige eiland ongeschikt te maken als rust- en broedplaats. Indien uit de monitoring blijkt dat maatregelen niet afdoende zijn, dan moet het systeem aangepast worden.
- 43) Er wordt een verlichtingsplan opgesteld met tot doel de potentiële aantrekking van vogels en vleermuizen zo laag mogelijk te houden. Het verlichtingsplan wordt vooraf aan het bestuur voorgelegd voor goedkeuring.
- 44) Op het eiland moet de mogelijkheid geboden worden om er in de toekomst een vogelradarsysteem te kunnen installeren.
- 45) Verstoring van broedende vogels op een deel van het eiland dat (nog) niet gebruikt wordt, moet vermeden worden.
- 46) De vergunninghouder pleegt, ruim vóór de constructieactiviteiten van start gaan, overleg met de bevoegde overheidsdiensten over maatregelen m.b.t. scheepvaartveiligheid.
- 47) De vergunninghouder volgt de instructies van de bevoegde overheidsdienst (FOD Mobiliteit en Vervoer, afdeling Luchtvaart) voor de bebakening van hindernissen voor de luchtvaart.

- 48) De vergunninghouder houdt rekening met de richtlijnen van Maritieme Toegang voor wat betreft de ingraafdiepte van de kabels waar ze scheepvaartroutes kruisen, in geval het tracéalternatief met aanlanding in Oostende/Bredene wordt gekozen.
- 49) De vergunninghouder pleegt overleg met Maritieme Toegang m.b.t. de interferentie tussen de exportkabels en de stortzones voor baggerspecie, voor zover relevant m.b.t. de keuze van kabeltracé.
- 50) De vergunninghouder pleegt overleg met Maritieme Toegang voor het gebruik van de meest zuidelijke zone voor tijdelijke stockage van sediment.
- 51) De vergunninghouder volgt de richtlijnen van de wetgeving m.b.t. het cultureel erfgoed onder water en de bescherming van waardevolle wrakken tijdens voorbereidende surveys en bij de aanleg van het eiland en de kabels.
- 52) Tijdens de constructiefase wordt verstoring van gekende wrakken maximaal vermeden, en waar mogelijk wordt een minimale afstand gehouden van 100 m tussen kabels en gekende wrakken.
- 53) De vergunninghouder neemt de nodige maatregelen om interactie tussen visserij-activiteiten en het leggen van de kabels te voorkomen.
- 54) Om interacties tussen vistuig en kabels of net gegraven sleuven te vermijden, informeert de vergunninghouder de visserijsector via de meest geschikte kanalen over de aard van de werken, de locatie van de werken en de tijdsperiode waarin de werken plaatsvinden. De informatiecampagne naar de visserijsector en de beveiliging van de kabels tijdens de constructiefase dienen voor goedkeuring te worden voorgelegd aan het bestuur en aan de diensten bevoegd voor scheepvaart en scheepvaartveiligheid.
- 55) De vergunninghouder informeert de relevante organisaties, overheidsdiensten en sportclubs over de aard en de planning van de werken dicht bij de kust.
- 56) De vergunninghouder overlegt met Defensie voor het vermijden van interacties met militaire activiteiten tijdens het leggen van de kabels.
- 57) Inactieve telecommunicatiekabels die tijdens de constructiefase of de operationele fase (evt. vrijgekomen door erosie) aangetroffen worden, worden zoveel als mogelijk verwijderd. Het verwijderen van secties niet-actieve telecommunicatiekabel (positie, lengte) wordt gemeld aan BMM, Agentschap Maritieme dienstverlening en kust (Scheepvaartbegeleiding) en DG Energie.
- 58) De vergunninghouder sluit crossing agreements en proximity agreements af met de eigenaars van andere kabels en een pijpleiding voor men overgaat tot het aanleggen van kruisingen of het aanleggen van een kabel dicht bij andere kabels of de pijpleiding.
- 59) De vergunninghouder informeert het bestuur vóór de aanvang van de werken op zee, en daarna minstens jaarlijks, over de vooruitgang van activiteiten die vallen onder natuur-inclusief ontwerp.

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit houdende verlening aan Elia Asset NV van een machtiging voor de bouw, een vergunning voor de exploitatie en een Natura 2000-toelating voor het Modular Offshore Grid 2, inclusief de exportkabels naar land.

Brussel, 26 SEP. 2023

Minister van Noordzee

A large, stylized handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke.

V. VAN QUICKENBORNE

BIJLAGE II

Monitoring en coördinatie van het project

1. Algemene visie

Volgens artikel 22 van de MMM-wet van 11 december 2022 worden het monitoringsprogramma en de permanente milieueffectenonderzoeken uitgevoerd door of in opdracht van de BMM, op kosten van de houder van de vergunning. De vereiste monitoring wordt afgeleid van de te verwachten impact van de gemachtigde/vergunde activiteiten op het mariene milieu. Dergelijke monitoring is eveneens een vereiste overeenkomstig de uitvoering van onder meer de KRMS en OSPAR.

De doelstelling van de monitoring voor dit project is tweeledig:

- 1) Het vaststellen en kwantificeren van de effecten (*a posteriori*) als gevolg van de activiteit;
- 2) Het begrijpen van de effecten, zodat de verzamelde kennis kan gebruikt worden om toekomstige gelijkaardige activiteiten of volgende fasen van het project *a priori* bij te sturen en dus negatieve effecten op voorhand uit te sluiten.

Bij de monitoring dient zoveel mogelijk te worden samengewerkt met de vergunninghouder.

2. Voorgesteld programma

De algemene coördinatie van de monitoringprogramma's gebeurt door de BMM. Tabel 1 geeft de onderwerpen weer waarvoor een monitoring vereist is. Tabel 2 geeft een overzicht van de verdeling van de taken van de monitoring.

Het bestuur beschouwt deze werkverdeling als de meeste geschikte voor het wetenschappelijk en operationeel verloop van de monitoring en tevens de meeste economische, maar erkent dat andere verdelingen kunnen in overweging genomen worden. Als de vergunninghouder in overleg met het bestuur ervoor zou kiezen om bepaalde onderzoeken door derden te laten uitvoeren, dan dienen voorafgaand aan deze onderzoeken de methodiek en het monitoringprogramma ter goedkeuring voorgelegd te worden aan het bestuur met de garantie dat de door derden verworven gegevens volledig compatibel zijn met de reeds bestaande data. In voorkomend geval blijft het bestuur verantwoordelijk voor de beoordeling.

De resultaten van de door de vergunninghouder uitgevoerde onderzoeken worden aan de BMM geleverd in de vorm van ruwe en verwerkte data, geanalyseerd en becommentarieerd in een verklarend en besluitend rapport. Deze rapporten moeten na de monitoring ingediend worden.

Het projectgebied bevindt zich in zee in een openbaar domein waarover België rechtsbevoegdheid en internationale verplichtingen heeft. Hieruit vloeit voort dat alle monitoringgegevens eigendom worden van de Staat.

Ten behoeve van de ecologische monitoring en controle dient de vergunninghouder, op eigen kosten, mee te werken aan onder meer:

- 1) Het verschaffen van toegang aan onderzoekers tot de installaties, onder de geldende voorwaarden voor toegang;
- 2) Het (laten) bevestigen van apparatuur zoals camera's op of aan (onderdelen) van de instal-

laties;

- 3) Het beschikbaar stellen van bandbreedte op de datakabel;
- 4) Het faciliteren van het transport van onderzoekers naar de installaties met de vaartuigen van de vergunninghouder.

Tabel 1. Overzicht van de voorziene monitoring in het project

Onderwerp		Hoofdstuk in deze MEB
Geluid en trillingen	X	8
Elektromagnetische velden en warmtedissipatie	X	9
Hydrodynamica, sedimentologie, bodem	X	10 - 11
Fytoplankton en nutriëntencyclus	X	12
Afval	X	14
Benthos, vis en harde substraten	X	15
Zeezoogdieren	X	16
Zeevogels en vleermuizen	X	17

Tabel 2. Overzicht van de taakverdeling van de monitoring

Onderwerp	Taakverdeling
Geluid en trillingen	Vergunninghouder/BMM
Elektromagnetische velden en warmtedissipatie	Vergunninghouder
Hydrodynamica, sedimentologie, bodem	BMM/vergunninghouder
Fytoplankton en nutriëntencyclus	BMM/vergunninghouder
Afval	BMM
Benthos, vis en harde substraten	BMM
Zeezoogdieren	BMM
Zeevogels en vleermuizen	BMM

De uitvoering van de monitoringsonderdelen gebeurt conform de timing die telkens vermeld is in de MEB, of, voor de monitoring die vóór het aanvangen van de constructiefase uitgevoerd moet worden, binnen de kortst mogelijke termijn na de betekening van de vergunning.

3. Schatting van het budget

Het budget werd geschat in overeenstemming met artikel 24, §2, van het KB MEB van 9 september 2003.

Op basis van de voorziene monitoring werden budgettaire tabellen opgesteld: Tabel 3 (werklast) en Tabel 4 (budget uitrusting en analyses). De onderzoeken die door of in opdracht van de vergunninghouder worden uitgevoerd, zijn niet inbegrepen in de budgettering. De kosten voor de BMM vermeld in de budgettaire tabellen (zie respectievelijke hoofdstukken van de MEB) blijven dan beperkt tot de controle en de evaluatie van de resulterende rapporten.

De kostprijs van een forfaitair dagtarief bedraagt 628,56 € in basiswaarde (100%) van juni 2023, te indexeren volgens de index van de consumptieprijzen. De index gebruikt voor de schuldvordering is de gemiddelde index van het jaar voorafgaand aan de factuur. In de budgettering (Tabel 3; Tabel 4) is

geen rekening gehouden met de kostprijs voor het gebruik van de Belgica. Hiervoor wordt een overzicht gepresenteerd per jaar, vanaf het eerste constructiejaar (hier ingesteld op 2024 – eventueel aan te passen bij latere aanvang van de werken; Tabel 5). Het forfaitaire dagtarief voor de Belgica (15.000€ per dag – indicatieve prijs juni 2023) dekt niet de volledige kostprijs, gezien vaak gezamenlijke campagnes georganiseerd worden met doelstellingen buiten dit project. Bovendien wordt geen opsplitsing gemaakt voor scheepstijd Belgica per monitoringopdracht: er worden vaak campagnes georganiseerd die meerdere doelen dekken binnen de monitoring van het huidige project (vb. combinatie monitoring sedimentologie, benthos en afval). Scheepstijd Belgica is noodzakelijk voor de volgende monitoringopdrachten: onderwatergeluid, afval, benthos, hydrodynamica, sedimentologie - bodem, vogels en vleermuizen, en zeezoogdieren. Eventueel kan, indien de Belgica niet beschikbaar is, of indien het niet opportuun is gebruik te maken van de Belgica, gebruik gemaakt worden van andere werkschepen, op kosten van de vergunninghouder – dit is zeker in voorliggend project relevant.

De BMM verbindt zich ertoe de kosten binnen het budget te houden, rekening houdend met de gewone indexstijging. Binnen deze budgettaire envelop behoudt de BMM het recht om het monitoringprogramma aan te passen aan de beschikbare middelen en de werklast tussen de verschillende posten te verschuiven, afhankelijk van de noodzaak ervan en de vooruitgang van de werken.

Tabel 3. Globaal overzicht van het aantal mandagen voor de uitvoering van het monitoringprogramma (enkel BMM-kosten)

Onderwerp	Dagen werk (MD)
Algemene coördinatie	300
Geluid en trillingen	76
Hydrodynamica, sedimentologie, bodem	2.389
Fytoplankton en nutriëntencyclus	85
Afval	250
Benthos, vis en harde substraten	7.854
Zeezoogdieren	245
Zeevogels en vleermuizen	1.020

Tabel 4. Overzicht van de kosten voor uitrusting, analyses en gebruik monitoringvliegtuig voor de uitvoering van het monitoringprogramma voor het project (enkel BMM-kosten)

Onderwerp	Budget*
Geluid en trillingen	33.600 €
Hydrodynamica, sedimentologie, bodem	33.500 €
Afval	25.000 €
Benthos, vis en harde substraten	415.000 €
Zeezoogdieren	72.600 €
Zeevogels en vleermuizen	81.000 €

* Indicatieve prijzen juni 2023

Tabel 5. Schatting van het (maximum) aantal vaardagen van de Belgica voor het project, per jaar waarover de vergunning geldig is, en initieel ingesteld met 2024 als startjaar van de werken op zee of van een T₀-monitoring

Jaar	Dagen Belgica
2024	26
2025	32
2026	31
2027	31
2028	29
2029	26
2030	26
2031	26
2032	26
2033	26
2034	16
2035	0
2036	0
2037	16
2038	0
2039	0
2040	16
2041	0
2042	0
2043	16

4. Vereenvoudiging van de planning en facturatie van de monitoring

1. Bij voorgaande projecten werd voor de schuldvorderingen jaarlijks een overzicht gemaakt van de prestaties, in mandagen, vermenigvuldigd met het forfaitaire dagtarief. Op basis hiervan werd een factuur overgemaakt aan de vergunninghouder. Voor de investeringsuitgaven werd een aparte factuur opgemaakt en waren de kopieën van de inkoopfacturen het bewijs van de uitgave.
2. Dit facturatiesysteem kreeg meermaals kritiek van de inspecteur van financiën, aangezien het bestuur een gans jaar personeelskosten, gebruik Belgica, en materiaalkosten, ... moest prefinancieren.
3. Het is bovendien niet steeds eenvoudig om de monitoring zeer gedetailleerd te plannen en uit te voeren. Om deze reden wordt in deze vergunning geopteerd om de kostprijs van de monitoring in fases op te splitsen.
4. In functie van het bovenstaande wordt de monitoring voor dit project onderverdeeld in drie fasen:
 - 1) Fase 1 (5 jaren) start in de pre-constructie en loopt tot het einde van de constructie; er is een intensieve monitoring van de referentiesituatie (waar noodzakelijk) en van de effecten tijdens de constructie (bij start werkzaamheden op zee in 2024 loopt deze fase

van 2024 tot 2028).

- 2) Fase 2 (5 jaren) is de fase met intensieve monitoring van de effecten tijdens de eerste jaren van de operationele fase (bij start werkzaamheden op zee in 2024 loopt deze fase van 2029 tot 2033).
 - 3) Fase 3 betreft een fase met minder intensieve monitoring voor het bepalen van effecten op relatief langere termijn (bij start werkzaamheden op zee in 2024 loopt deze fase van 2034 tot 2043).
5. De monitoringbudgetten voor elke fase worden gemiddeld per jaar over de duur van de fase. De resulterende schattingen van het totale en jaarlijkse budget per fase worden weergegeven in Tabel 6.

Tabel 6. Monitoring per jaar per fase

	Fase 1 (5 jaar)	Fase 2 (5 jaar)	Fase 3 (10 jaar)
Gemiddeld aantal mandagen/jaar*	913	805	363
Gemiddeld budget uitrusting/jaar	66.165 €	51.125 €	7.425 €
Gemiddelde scheepstijd Belgica/jaar (dagen)	29,8	26	12,8
Totale kostprijs mandagen	2.870.537 €	2.528.391 €	2.281.447 €
Totale kostprijs uitrusting	330.825 €	255.625 €	74.250 €
Totale kostprijs Belgica	2.235.000 €	1.950.000 €	1.920.000 €
Totaal bedrag	5.436.362 €	4.734.016 €	4.275.697 €
Totaal bedrag per jaar per fase (jaarlijks te indexeren)	1.087.272 €	946.803 €	427.570 €

* Hier niet weergegeven tot na de komma

6. Elk jaar wordt door BMM een activiteitenrapport (met vermelding van aantal mandagen, aankopen, gebruik van de Belgica) opgesteld en tijdens elke fase zullen minstens twee monitoringsrapporten met resultaten worden opgesteld. Beide rapporten worden overgemaakt aan Elia.
7. De factuur voor de betaling van de jaarlijkse monitoring wordt overgemaakt aan Elia midden februari (vanaf jaar 1 van fase 1) van elk jaar en dient betaald te worden tegen 15 maart van dat jaar.

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit houdende verlening aan Elia Asset NV van een machtiging voor de bouw, een vergunning voor de exploitatie en een Natura 2000-toelating voor het Modular Offshore Grid 2, inclusief de exportkabels naar land.

Brussel, 26 SEP. 2023

Minister van Noordzee

V. VAN QUICKENBORNE

BIJLAGE III

Inhoudsbepaling jaarlijks uitvoeringsverslag

Ter ondersteuning van voornoemde milieueffectenbeoordeling is de vergunninghouder of machtiginghouder verplicht tot het jaarlijks indienen bij het bestuur, voor verspreiding binnen het begeleidingscomité, van een verslag betreffende de wijze waarop de vergunde of gemachtigde activiteit werd uitgevoerd. Het uitvoeringsverslag inzake een gegeven kalenderjaar wordt ingediend vóór 15 maart van het navolgende kalenderjaar.

Het verslag bevat tenminste de hieronder beschreven informatie. Deze bepalingen kunnen ten alle tijde door het bestuur aangepast worden.

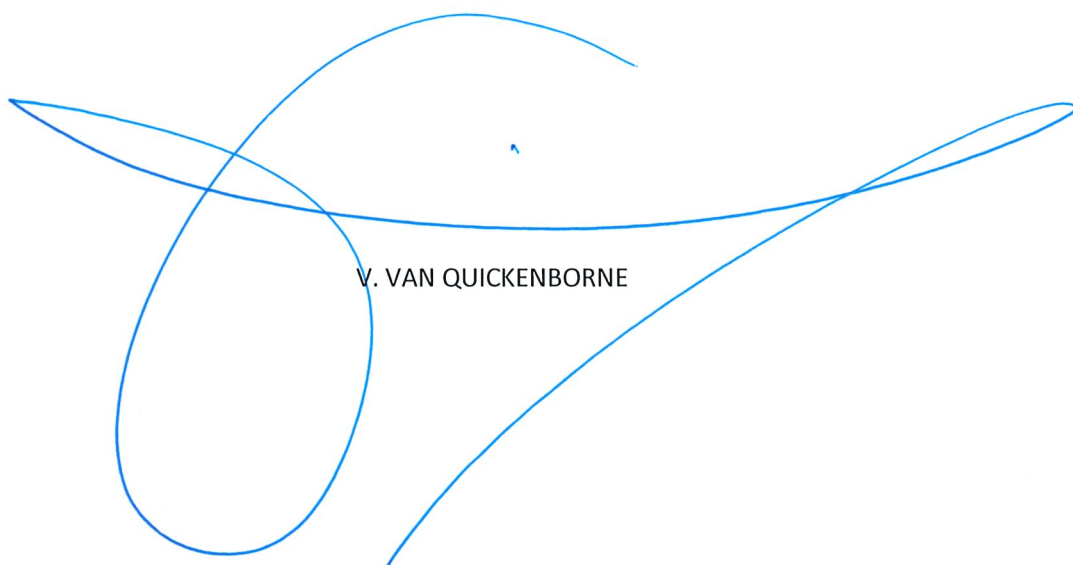
1. Alle informatie die specifiek in de voorwaarden gevraagd wordt.
2. De resultaten van de monitoring die onder de rechtstreekse verantwoordelijkheid van de aanvrager valt.
3. Overzicht van het type fuel, samen met het (eventuele) gebruik van scrubbers, gebruikt aan boord van de vaartuigen (enkel tijdens de constructiefase).
4. Overzicht van de voornaamste verontreinigende metalen zoals ze voorkomen in de legering bij het gebruik van opofferingsanodes (samenstelling anodes, gewicht gebruikt; enkel tijdens de operationele fase van het platformalternatief).
5. Aard en datum van technische defecten en datum van herstelling.
6. Overzicht van de gebeurtenissen die de veiligheid van de installaties, de goederen en de personen en/of het milieu hebben kunnen beïnvloeden, o.a. overzicht van schadelijke stoffen die in het milieu terecht kwamen, overzicht van materialen en voorwerpen die in zee terecht kwamen en het al dan niet recupereren ervan en overzicht van de intrusies.
7. De resultaten van de uitgevoerde survey ter bepaling van de effectieve diepteligging onder de zeebodem van de kabels.
8. Overzicht van positieve observaties.
9. Lijst van de personeelsleden die ingevolge hun functie direct betrokken zijn bij de gang van zaken in of op de inrichting en op de hoogte zijn van de voorschriften in de vergunning en/of machtiging gesteld.

De ruwe gegevens (t.t.z. de gegevens in een bruikbare vorm en met dezelfde tijd- en ruimte resolutie dan de oorspronkelijke metingen) zullen apart in één of meerdere informaticabestand(en) worden overgemaakt aan het bestuur. De modaliteiten (formaat, drager, enz.) worden gezamenlijk gedefinieerd en door het bestuur goedgekeurd. Het verslag zelf bevat slechts de gesynthetiseerde en geanalyseerde resultaten.

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit houdende verlening aan Elia Asset NV van een machtiging voor de bouw, een vergunning voor de exploitatie en een Natura 2000-toelating voor het Modular Offshore Grid 2, inclusief de exportkabels naar land.

Brussel, 26 SEP. 2023

Minister van Noordzee

A large, stylized handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

V. VAN QUICKENBORNE

Bijlage IV

Overzicht van de antwoorden op de opmerkingen en bezwaren in het kader van de publieke consultatie

Inhoud

Binnenlandse consultatie.....	2
1. Stad Brugge.....	2
2. Departement Omgeving	3
3. Departement Landbouw en Visserij	3
4. Defensie	5
5. DG Scheepvaart	5
6. Dienst Marien Milieu	7
7. Dienst Continentaal Plat.....	17
8. Departement Mobiliteit en Openbare Werken - Maritieme Toegang.....	18
9. 4SEA	20
Buitenlandse consultatie	32
1. Denemarken	32

Binnenlandse consultatie

1. Stad Brugge

In MOG2 en Ventilus worden milieueffecten beoordeeld en gescoord. De milieueffecten moeten cumulatief worden beoordeeld en gescoord. Enkel dan kan een meest doelmatig tracé worden geselecteerd en gebouwd. Enkel door beide projecten op elkaar af te stemmen kan een tracé en aanlandingszone worden geselecteerd met een correcte inschatting van de gezamenlijke en eventueel gecumuleerde milieueffecten. Enkel zo kan gekozen worden voor een tracé en aanlandingszone met zo min mogelijk of zo beperkt mogelijke milieueffecten van beide projecten samen.

Antwoord

Het bestuur gaat akkoord met deze bemerking. In de milieueffectenbeoordeling (MEB) wordt een inschatting gemaakt van de milieueffecten van het kabeltracé naar elke aanlandingslocatie. De uiteindelijke aanlandingslocatie zal inderdaad afhangen van (1) de voor het milieu aanvaardbare alternatieven van kabeltracés, (2) de beoordeling van de effecten van de aanlanding van de kabel aan landzijde (buiten deze procedure) en (3) het gekozen tracé van het Ventilus-project (buiten deze procedure). Het is duidelijk dat de projecten op elkaar afgestemd (moeten) zijn. Het is erg moeilijk om cumulatieve effecten van een activiteit op zee te bepalen (zie MEB) en het is zo goed als onmogelijk om de cumulatieve effecten te bepalen op het marien milieu van activiteiten die zich gedeeltelijk aan land afspelen (Ventilus).

Indien andere landingslocaties dan zoals in de aanvraag voor het project zouden gekozen worden, dient dit te worden voorafgegaan door een nieuwe milieueffectenbeoordelingsprocedure voor wat betreft het mariene luik van het project.

Afstemming van MOG2 op de scenario's in Kustvisie is noodzakelijk. Zowel naar zeespiegelstijging als naar aanlanding en compatibiliteit van de aanlanding met de kustverdedigingsmaatregelen die in Kustvisie worden voorzien. Het lijkt aan te bevelen om ook rekening te houden in MOG2 met een zeespiegelstijging van 2 en 3 meter of de infrastructuur aanpasbaar te voorzien. Met mogelijke bijkomende of andere milieueffecten tot gevolg.

Antwoord

Hoewel het op dit ogenblik niet mogelijk is om dit project af te stemmen op het project kustvisie, waarvan een kennisgeving voor het opstellen van een plan-MER pas op 2 mei 2023 overgemaakt werd, aanvaardt het bestuur de opmerking dat de infrastructuur, inclusief de aanlanding, moet voorzien zijn op de realistische scenario's m.b.t. de stijging van de zeespiegel, of daar op kan aangepast worden.

Bij verder onderzoek van de Zone Blankenberge - Zeebrugge als aanlandpunt is bundeling met de reeds aanwezige kabels noodzakelijk en moet rekening gehouden worden met een nog voldoende breed en bruikbare strandzone voor recreatie en ontspanning.

Antwoord

De bundeling van kabels en de infrastructuur op/onder het strand maakt deel uit van een Vlaamse procedure, gezien deze aan landzijde van de laagwaterlijn gelegen is. Bij het kiezen van de aanlandingslocatie zelf zal rekening moeten gehouden worden met de ligging van reeds aanwezige kabels.

2. Departement Omgeving

Afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning en -projecten (GOP)

De aantaklocatie dient afgestemd te worden op de uitkomst van het voorkeustracé dat de Vlaamse regering zal beslissing in het kader van het Ventilus-project.

Antwoord

Dit valt buiten deze beoordeling van de effecten op het mariene milieu, maar het is duidelijk dat de uiteindelijke keuze van aanlanding zal gemaakt worden aan de hand van mogelijkheden tot aanlanden van de kabel en de beslissingen m.b.t. het tracé van het Ventilus-project.

Op basis van de in kaart gebrachte milieueffecten zijn we van oordeel dat de platformoptie de voorkeur geniet boven de keuze voor een eiland, dit zowel in constructiefase, operationele fase als in ontmantelingsfase.

Antwoord

De milieueffecten van het project zoals voorgesteld, en van alle alternatieven werden grondig onderzocht op basis van het ingediende MER. Er werd een milieueffectenbeoordeling (MEB) opgesteld over de milieueffecten van elk alternatief en de eventuele onaanvaardbaarheid van effecten – we verwijzen graag naar de MEB en het advies.

3. Departement Landbouw en Visserij

Als eerste wensen we op te merken dat het visserij-effectenrapport enkel de impact op de visserij binnen de 6 nautische mijl beschrijft, terwijl er dieper in de Belgische Noordzee, waaronder ter hoogte van het energie-eiland eveneens visserij-activiteiten plaatsvinden. In ons begrip zou het hele geïmpaceteerde gebied moeten worden onderzocht aangaande de effecten op de visserij om zo de mogelijke, werkelijke impact te analyseren. We vragen dan ook hier zeker rekening mee te houden.

Antwoord

Cfr. de wetgeving (KB MEB zoals gewijzigd bij koninklijk besluit van 22 juli 2019; BS van 20 september 2019) dient een specifiek visserijeffectenrapport te worden opgesteld voor het gebied binnen de 6 nautische mijl van de kust – dit is hier uitgevoerd. In het MER en de milieueffectenbeoordeling (MEB) worden inderdaad ook de effecten op visserij buiten de kustzone onderzocht (hoofdstuk 5.7.3.2. van het MER).

Het visserij-effecten rapport dat als bijlage werd toegevoegd aan de MER, geeft een beeld welke impact de aangevraagde vergunning voor de aanlandingszone van de kabels zou kunnen hebben op de Belgische visserijvloot. De berekende impact voor de vier mogelijke kabelaanlandingszones en hun betreffende corridors geven een goed beeld van de mogelijke impact van deze zones binnen in de 6 nautische mijl. We vragen dan ook om rekening te houden met deze cijfers bij de beslissing voor de uiteindelijke aanlandingszone. Hieruit blijkt dat de aanlandingszone De Haan, wat visserij betreft, het meest te verkiezen scenario is.

Antwoord

De uiteindelijke aanlandingslocatie zal afhangen van (1) de voor het milieu aanvaardbare alternatieven van kabeltracés (waarbij rekening gehouden wordt met visserij), (2) de beoordeling van de effecten van de aanlanding van de kabel aan landzijde (buiten deze procedure) en (3) het gekozen tracé van het Ventilus project (buiten deze procedure). In de MEB kan wel de voorkeur weergegeven worden

voor een kabeltracé op zee, op basis van de effecten die verwacht kunnen worden, of kunnen één of meerdere tracés als onaanvaardbaar opgenomen worden. Daarbij moet een globale beoordeling van de effecten, niet gelimiteerd tot visserij, gemaakt worden.

De constructiefase van de kabels in de aanlandingscorridor zou wel degelijk een effect kunnen hebben op de kinderkamers van benthische, demersale en benthopelagische vissen. We pleiten dan ook om de paai- en visperiode van schol en garnaal op te nemen in de milderende maatregelen, naast haring en zandspiering zoals deze nu vermeld zijn op p. 468, zodat hier rekening mee kan worden gehouden tijdens de constructie- en ontmantelingsfase.

Antwoord

Deze bezorgdheid wordt gedeeltelijk meegenomen in de aanbevelingen bij de MEB. Het is niet mogelijk om voor elke vissoort of voor garnalen activiteiten te bannen in een groot gebied omwille van de voortplantingsperiode en de periode waarop er op gevestigd wordt.

Ook tijdens de constructie- en operationele fase van het energie-eiland zullen er gevolgen zijn voor de visserij, met name het niet langer toegankelijk zijn van deze zones om visserij-activiteiten uit te voeren. Hierbij wordt ook gerefereerd naar het Koninklijk besluit tot vaststelling van het marien ruimtelijk plan voor de periode van 2020 tot 2026 in de Belgische zeegebieden en de desbetreffende Koninklijk besluit tot instelling van veiligheidszones in de zeegebieden onder Belgische rechtsbevoegdheid. Uit deze documenten blijkt dat er de mogelijkheid om passieve visserij uit te voeren bestaat in noordhinder noord en noordhinder zuid. Op dit ogenblik maakt het merendeel van de Belgische vissersvloot gebruik van bodemberoerende visserijtechnieken, waardoor dergelijke opening naar passieve visserij geen onmiddellijke oplossing is, maar wel een opening laat naar eventuele toekomstige mogelijkheden die ook hun eigen uitdagingen zullen kennen. Zo zullen met passieve vistechneken mogelijks andere soorten worden gevangen, waar de markt mogelijks nog op moet worden afgestemd. Desalniettemin zal het nodig zijn om multifunctioneel gebruik van ruimte te stimuleren, zoals ook nog bevestigd in het advies van de SALV (SALV, 2023, Maricultuur in het Belgisch deel van de Noordzee). We pleiten daarom ook om de mogelijkheid op passieve visserij binnen de aangegeven delen van het toekomstige windmolenpark te behouden.

Antwoord

De aanvraag betreft enkel het MOG2-project. De mogelijkheid voor passieve visserij in het toekomstig windturbinepark kan niet behandeld worden binnen deze aanvraag.

De uiteindelijke effectscore valt voor visserij voor vele activiteiten rondom de constructie van het energie eiland, platformen en kabel op gering negatief (0/-). Hierbij is in onze opinie te weinig rekening gehouden met bovenstaande punten en vinden we dat de uiteindelijke effectenscore de totale negatieve impact te weinig reflecteert. Verder zijn de milderende maatregelen die worden genomen, onvoldoende om deze impact te verminderen. We pleiten dan ook voor meer gerichte maatregelen omtrent visserij in dit verhaal.

Antwoord

De effectscore is een niet-gekwantificeerde, relatieve score die de effecten zelf beoordeelt, maar ook rekening houdt met temporele en ruimtelijke aspecten; gezien de beperkte inname van ruimte (eiland/platformen) en het tijdelijk karakter van de aanleg (eiland/platformen en kabels), en gezien het verwachte herstel van het grootste gedeelte van het gebied (kabels) kort na het beëindigen van de constructiefase, kan het bestuur akkoord gaan met een gering negatief effect na het beëindigen van de constructiefase.

4. Defensie

Op basis van het bovenstaande zie ik geen (bijkomende) opmerkingen die we kunnen geven buiten de opmerkingen die werden gegeven in kader van de PEZ:

- Grondgebied van categorie C : bebakening van het ganse project vereist vanaf dat het obstakel een totale hoogte bereikt vanaf 25m voor wat betreft nachtbebakening en vanaf 57m voor wat betreft dagbebakening.
- Grondgebied van categorie E: dag- en nachtbebakening van het ganse project vanaf dat het obstakel een totale hoogte bereikt vanaf 150m.

Antwoord

In het advies wordt opgenomen dat de constructies cfr. de geldende reglementering voor scheepvaart en luchtvaart moeten bebakend worden.

Ik wil vooral waarschuwen dat de (politieke) zoektocht naar het maximaal willen faciliteren van offshore elektriciteitsproductie geen concrete gevolgen mag hebben aan de landzijde militair domein. Concreet: het verplaatsen/heroriënteren van schietstanden in LOMBARDSIJDE is nagenoeg onmogelijk gelet op duinendecreet. De TrgArea maakt bovendien ook deel uit van samenwerkingsakkoord tussen Defensie en Gewesten (in hoofde ANB) inzake natuurbeheer.

Antwoord

Gezien in de aanvraag de optie voor aanlanding te Lombardsijde niet voorgesteld wordt, kan dit niet behandeld worden in de milieueffectenbeoordeling; aanlanding in deze locatie kan bijgevolg geen milieuvergunning ontvangen onder deze aanvraag.

5. DG Scheepvaart

Er word gemeld dat tijdens de constructiefase het aantal scheepsbewegingen relatief hoog is. Over welke type vaartuigen worden hier bedoeld en wat zijn de vaartrajecten. Deze werkschepen zullen de bestaande scheepvaarttrafiek regelmatig kruisen. Er moet nagegaan worden waar dit best kan gebeuren en hoe schip – schip aanvaringen best kunnen worden vermeden.

Antwoord

Het type vaartuig zal zeer divers zijn, van kleine CTVs tot grote werkschepen en -platformen. De vergunninghouder is gebonden aan de geldende scheepvaartreglementering, en zal bijkomend gebonden zijn aan de duidelijke richtlijnen (o.a. in work permits) van de bevoegde overheidsdiensten voor veiligheid op zee, waaronder DG Scheepvaart, om ongevallen te vermijden.

Positie Noord ligt dicht tegen de rand van het windmolenpark, naast de voorziene corridor Oost – West naar de TSS. Deze corridor zal voornamelijk gebruikt worden door kleinere vaartuigen en onbeloofde vaart naar de havens. De corridor zelf is ongeveer 1,5 NM breed maar toch moet er met mogelijke aanvaringen van het eiland bij deze keuze worden rekening gehouden. Als de wind voornamelijk West, Noord West is, dan zal bij een motor falen, het schip naar deze zone driften. Bij de andere locaties is er mijn inziens minder risico op aanvaring omdat deze dieper in het windmolenpark liggen. Langs de oostkant is er een natuurlijke buffer door de aanwezige zandbank. De westkant heeft geen natuurlijk buffer en daar bevindt zich ook de TSS. Ik acht de kans groter dat er een potentieel gevaar zou zijn voor aanvaring/drift door een schip langs de westkant. Maar hierbij moet dan ook wel in acht genomen worden dat er nog meerdere obstructies, windmolens tussen de TSS en het eiland

staan. De mogelijke aanvaringen met de windmolens is geen onderdeel van deze opmerkingen. Dezelfde opmerkingen als voor eiland positie Noord kunnen gemaakt worden voor platform positie C3.

Antwoord

Met deze bemerkingen wordt rekening gehouden bij het inschatten van de risico's in de milieueffectenbeoordeling (MEB) en in het advies.

De mogelijke posities van de eilanden bevinden zich allemaal op ongeveer 4 mijl van de TSS. Dit is binnen de zone die wordt voorgesteld als veilige afstandszone in de PIANC studie, maar nog op ruime afstand van de 2 mijl die internationaal eerder aanzien wordt als de norm. Bijkomend moet ook weerom de nuance gemaakt worden dat er nog windmolens rond het eiland staan.

Antwoord

Met deze bemerkingen wordt rekening gehouden bij het inschatten van de risico's in de MEB. De inschatting van de risico's door de aanwezigheid van windturbines in de PEZ zal gemaakt worden bij het behandelen van de betreffende aanvraag.

De voorgestelde kabelroutes gaan ten Noordoosten van het aangeduide ankergebied. Schepen ankeren echter ook buiten dit ankergebied, voornamelijk in de zone waar nu de kabels zullen worden gelegd. Dit is zeker een probleem bij storm weer. In deze omstandigheden zullen er nog meer schepen voor anker liggen in deze zone en bestaat de kans dat de schepen gaan "krabben" en ze dus met hun ankers over de bodem slepen. Wij raden aan dat de kabels over dit traject zeker op voldoende diepte, 4m, worden gelegd om ongevallen te vermijden.

Het kabeltraject loopt over een zone die veelvuldig gebruikt wordt om te ankeren. Dit is een potentieel gevaar, zeker bij slechtere weersomstandigheden. Hiervoor moeten de nodige veiligheidsregelingen worden opgezet en de kabel moet voldoende diep gelegd worden.

Antwoord

Het ankergebied werd aangeduid op de zee kaarten en wordt weergegeven in het Marien Ruimtelijk Plan 2020-2026. De ligging van de kabels zoals voorzien in de aanvraag liggen in de kabelcorridor zoals voorzien in het Marien Ruimtelijk Plan 2020-2026. Momenteel is ankeren in de kabelcorridor toegelaten omdat geen kabels aanwezig zijn. Ankeren boven kabels is vanzelfsprekend niet toegelaten.

Het bestuur gaat akkoord met de bezorgdheden van DG Scheepvaart. De voorwaarden en aanbevelingen in de MEB houden rekening met de mogelijke risico's door de nabijheid van het ankergebied; het is echter ook gebonden aan de bepalingen in het MRP 2020-2026. Er wordt in de MEB aanbevolen om de kabels meer naar het noordoostelijke deel van de kabelcorridor te leggen. In de voorwaarden wordt verder nog gesteld dat voor de diepteligging van de kabels bij het ankergebied een risicoanalyse moet uitgevoerd worden die rekening houdt met ankerende vaartuigen en met de bodemgesteldheid (sediment), en dat over de resultaten en de uiteindelijke geplande diepteligging moet overlegd worden met de relevante bevoegde overheidsdiensten.

In 5.8.4.2 wordt gesteld dat door de nodige preventiemaatregelen het risico op aanvaringen nagenoeg onbestaande wordt. Er wordt echter niet ingegaan uit wat deze preventiemaatregelen bestaan. We zouden deze zeker verder willen uitgewerkt zien.

Er is volgens ons een potentieel risico op scheepvaartaanvaringen tijdens de constructiefase en de afbraakfase door een verhoging van het aantal werkschepen en het kruisen van de bestaande scheepvaartroutes. Dit moet verder worden uitgewerkt en mogelijke mitigerende maatregelen, al dan niet tijdelijke scheepsroutingsystemen moeten worden overwogen

Antwoord

De preventiemaatregelen zijn deze die opgenomen zijn in de scheepvaartreglementering en in de specifieke maatregelen die opgelegd zullen worden door de voor scheepvaart bevoegde overheidsdiensten, onder meer in work permits. In het advies wordt hierover de voorwaarde gesteld dat ruim voor de constructieactiviteiten van start gaan hierover overleg moet plaatsvinden – daarin moeten preventiemaatregelen specifiek voor dit project ontwikkeld worden.

Er wordt eigenlijk ook redelijk snel geconcludeerd dat er geen risico is, zonder dit echt ten gronde uit te werken. Hoewel de mogelijke posities tussen de windmolens liggen, zijn er toch veel gebruikte scheepvaartroutes in de nabijheid, in het bijzonder de TSS. Er wordt weinig tot geen toelichting gegeven over de kansen en wat de gevolgen hiervan zijn. Bijvoorbeeld bij accidentele aanvaringen wordt er vanuit gegaan dat dit niet zal gebeuren omwille van de ervaring en het opleidingsniveau van de kapiteins. Ik denk dat dit een nogal snelle conclusie is om er vanuit te gaan dat er geen aanvaringen kunnen gebeuren. De risico's op aanvaringen worden nogal snel als onbestaande of minimaal beschouwd, zonder nuances in te bouwen over de invalshoek (kant TSS of andere scheepvaartroute). Dit is volgens mij een verschillend effect.

Ook voor de toename van de scheepsbewegingen tijdens de constructiefase moeten er bijkomende maatregelen worden uitgewerkt om aanvaringen te vermijden bij het kruisen van de scheepvaartroutes.

Antwoord

De studie die vermeld werd in de MER over risico's voor aanvaringen werd door het bestuur opgevraagd bij de aanvrager, en grondig geanalyseerd. De mogelijke risico's worden behandeld in de MEB, maar het bestuur gaat akkoord met de stelling dat het noodzakelijk is dat verder overleg gepleegd wordt met de voor scheepvaart bevoegde overheidsdiensten zodat de nodige bijkomende maatregelen, bovenop bestaande maatregelen, genomen worden om ongevallen te vermijden.

Een doorgang van de corridor [tussen de twee nieuwe windparkzones] moet te allen tijde voorzien worden. Het verminderen van de diepgang moet dan ook regelmatig worden gecontroleerd en zo nodig worden gecorrigeerd.

Antwoord

De doorgang tussen de nieuwe windparkzones, van belang voor onbeloodste vaart naar de havens van Oostende en Zeebrugge, maakt geen deel uit van deze beoordeling. De diepte van deze zone mag echter niet in belangrijke mate gewijzigd worden door het project, zodat scheepvaart in de toekomst niet zou gehinderd worden. Indien verzanding zou optreden, dan moet dit gemonitord worden, en moeten eventueel maatregelen genomen worden om de diepte te garanderen. Dit is relevant bij het platformalternatief.

6. Dienst Marien Milieu

Federale overheidsdienst volksgezondheid, veiligheid van de voedselketen en leefmilieu

Zoals de regelgeving voorschrijft, dient er ook gekeken te worden naar redelijke alternatieven. In de mate dat de aanvrager aangeeft dat de platformen-optie niet als volwaardig alternatief kan beschouwd worden, kan deze stelling niet bijgetreden worden. Zoals de aanvrager zelf stelt, vallen mogelijke interconnectoren buiten de scope van deze aanvraag en kunnen argumenten hierrond dus niet in rekening gebracht worden. Indien uit het onderzoek vanuit BMM dus blijkt dat de platformen-optie minder impact heeft op vlak van milieueffecten dan het eiland, zoals toch zelf door de aanvrager

verschillende keren is aangegeven in het MER (bv. voor zeezoogdieren en habitatverlies), dan steunt de dienst Marien Milieu deze beoordeling. In het andere geval zal er goed gemotiveerd moeten worden waarom een eiland dan toch de beste keuze is (op milieuvlak) en zullen er voldoende milderende maatregelen opgelegd moeten worden. Zoals aangegeven mag er hierbij niet blind gestaard worden op de integratie met een interconnector en een verhoogde betrouwbaarheid en beschikbaarheid.

Antwoord

Het bestuur gaat akkoord met deze stelling. In de milieueffectenbeoordeling (MEB) worden de alternatieven voor het eiland behandeld, en wordt onderzocht of eventueel bepaalde opties of alternatieven onaanvaardbare milieueffecten hebben. Bijgevolg is het mogelijk dat meerdere opties en alternatieven aanvaardbaar geacht worden voor wat betreft de mogelijke effecten op het mariene milieu, waarbij voor elk alternatief milderende maatregelen en een monitoringprogramma worden opgelegd of aangeraden. Het bestuur kan inderdaad geen rekening houden met eventuele andere toepassingen die mogelijk zijn bij de optie eiland en die niet vermeld worden in de aanvraag: dit zijn argumenten voor een keuze die buiten deze beoordeling vallen.

De aanvrager haalt doorheen de aanvraag verschillende keren argumenten aan (bv. p. 62 van de NTS en in de passende beoordeling) waarbij de milieu-impact vergeleken wordt ten opzichte van de schaal van het Belgische deel van de Noordzee of de reeds verarmde staat van bepaalde habitats ingeroepen wordt. De dienst Marien Milieu raadt aan om dergelijke argumenten niet over te nemen, aangezien bij de milieuvergunningsprocedures de impact van de activiteit onderzocht wordt, niet de algehele staat van het BNZ. Dergelijke argumenten stroken ook niet met de bepalingen rond de nood aan cumulatieve effecten in rekening te brengen of met het verslechteringsverbod uit de habitatrichtlijn.

Antwoord

De ruimtelijke en temporele schaal van de impact is inherent aan het bepalen van de effecten, net zoals het beschrijven van de referentiesituatie, maar het bestuur gaat akkoord met de stelling dat cumulatieve effecten in rekening moeten gebracht worden, en dat rekening moet gehouden worden met de bepalingen uit de habitatrichtlijn.

Doordat de aanvraag over een relatief ingrijpend project gaat, wordt er aangeraden om het voorzorgsbeginsel gedegen toe te passen en, in de mate van mogelijk, de milderende maatregelen op te leggen in voorwaarden en niet in aanbevelingen te schrijven. In het kader van dit voorzorgsbeginsel en de opgestarte visietrajecten rond decommissioning wordt er ook aangeraden om op vlak van ontmanteling (waaronder de kabels) momenteel de meest intensieve optie op te leggen (gehele ontmanteling en verwijdering van de kabels), waarna deze bepaling kan geëvalueerd worden indien uit de toekomstige trajecten blijkt dat er minder ingrijpende alternatieven zijn, die een meerwaarde hebben voor het milieu.

Antwoord

Het voorzorgsbeginsel moet voor alle projecten toegepast worden.

Met de bemerking rond decommissioning wordt rekening gehouden in de MEB en het advies.

De dienst Marien Milieu wil ook herinneren dat de milieuvergunning, indien uitgereikt, niet enkel de constructie van eilanden of platformen dient te dekken, maar ook de accessoire activiteiten die nodig zijn voor de constructie moet dekken (zoals graven van sleuven voor kabels, of het tijdelijk opslaan van gebaggerde materie).

Antwoord

Alle activiteiten opgenomen in de aanvraag worden behandeld in de MEB en het advies.

Ontwerp passende beoordeling, p.35, Type 3 grindbedden. Binnen de Eden 2000-studies werden de grindbedden binnen en in de nabijheid van de Prinses Elisabeth Zone meer in detail gekarteerd. Er werd voor deze gebieden ook een eerste inschatting gemaakt van het ecologisch potentieel en de waarschijnlijkheid op bouwrestricties in het kader van vergunbaarheid. In het ontwerp passende beoordeling wordt gesteld dat "In het MER en de ontwerp PB worden enkel Type 1 en Type 2 grindbedden beschouwd." Gezien het belang van de grindbedden voor de biodiversiteit dient de impact op alle grindbedden onderzocht te worden, dus ook op type 3. Indien bij type 3 vermoed wordt dat er geen grind voorkomt, dient dit expliciet vermeld te worden in de MEB en PB.

Antwoord

Een 'waarschijnlijkheid op bouwrestricties in het kader van vergunbaarheid' is het resultaat van een wetenschappelijk onderzoeksproject en heeft niet onmiddellijk regelgevende waarde. Bovendien gaat dit vooral over de ontwikkeling van het deel van de PEZ binnen Natura 2000-gebied. De inschatting van het effect op grindbedden in het Habitatrichtlijngebied van de activiteit, inclusief de alternatieven, wordt gemaakt in de MER en in de passende beoordeling die opgesteld wordt op basis van het ontwerp van passende beoordeling. De definitie van type 3 grindbed is dat 'het niet zeker is dat (dagzomend) grind voorkomt'.

Ontwerp passende beoordeling p.44 tabel 3.1. Wat betreft de habitats, is duidelijk gesteld dat de vastgestelde IHDs gerealiseerd moeten worden binnen de Vlaamse Banken. Verwijzen naar BDNZ, zoals in de tabel wordt gedaan, is niet relevant voor dergelijke gebiedsspecifieke IHDs. Als dit het uitgangspunt is van het ontwerp passende beoordeling, is het ontwerp passende beoordeling niet correct gebeurd.

Antwoord

Met deze bemerking wordt rekening gehouden in de passende beoordeling – het is duidelijk dat gebiedsspecifieke doelstellingen moeten gerealiseerd worden binnen de Natura 2000-gebieden, en dat andere IHDs niet gebiedsspecifiek zijn.

Art 6.2 van de habitatrichtlijn verplicht lidstaten om alle nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de habitats, waarvoor een beschermd gebied is aangewezen, niet verslecht. Het instemmen met een project waarbij meetbare negatieve modificaties in het behalen van de IHDs verwacht worden, lijkt hier toch een risico. Er zal op zijn minst aangetoond moeten worden dat er geen verslechtering optreedt van de bestaande toestand (niet tijdelijk en zeker niet permanent). De huidige toestand van de grindbedden is al dermate verarmd dat ook lokale verslechtering of belemmering van herstel reeds significant kan zijn.

Antwoord

De effecten van het project op het Natura 2000-gebied, inclusief op de reeds decennia erg verarmde toestand van de grindbedden, worden onderzocht in de MEB en de passende beoordeling, op basis van het MER en het ontwerp van passende beoordeling. Er wordt op gewezen dat bij realisatie inderdaad negatieve effecten kunnen optreden, afhankelijk van de keuze van alternatieven, maar ook positieve. Op basis van de gebruikte randvoorwaarden wordt ingeschat dat de effecten lokaal en tijdelijk zullen zijn. De mitigerende maatregelen moeten ervoor zorgen dat negatieve effecten zoveel mogelijk beperkt worden.

Ontwerp passende beoordeling p.52 e.v.: effecten van sedimentatie (eiland). Zal een dergelijke sedimentatie geen negatieve effecten hebben op de vestiging/ontwikkeling van typische grindbed organismen en bijgevolg ook op het herstel van de grindbedden (IHD 9 en onderliggende IHDs)? Dit moet goed onderzocht en beschreven worden in de MEB.

Antwoord

Momenteel kan een typische grindbedfauna zich niet ontwikkelen; dit kan wel het geval zijn na realisatie van het project (en het realiseren van de nieuwe windparken dat onlosmakelijk verbonden is met het MOG2-project). Dit wordt onderzocht in de MEB en, waar onzekerheden bestaan, in het voorgestelde monitoringprogramma dat moet uitgevoerd worden na het afleveren van een vergunning.

Ontwerp passende beoordeling p.56: geen effecten ter hoogte van de potentiële grindbedden (eiland). Hier lijkt ons enige voorzichtigheid geboden gezien de voorspelde bodemeffecten toch tot ertegen (in belangrijke mate binnen de bufferzone) reiken.

Antwoord

Het is niet helemaal duidelijk wat bedoeld wordt, maar de mogelijke bodemeffecten in het projectgebied en in de ruime omgeving worden beoordeeld in de MEB en de passende beoordeling. Een 'bufferzone' is een definitie afkomstig uit een wetenschappelijk project zonder regelgevende waarde – het is een arbitrair vastgelegde zone van 500 m afstand tot de ligging van een grindbed met (vermoedelijk) dagzomend grind. De bufferzone zelf maakt geen deel uit van het gebied dat gedefinieerd werd als grindbed.

Ontwerp passende beoordeling p.56/61: Non Indigenous Species (NIS), zowel eiland als platform. In het ontwerp ontbreekt consistentie wanneer het over NIS gaat. Enerzijds wordt er gezegd dat de artificiële substraten een NIS stepping stone kunnen zijn, zodat de dienst zich zorgen maakt of dit onze herstelprojecten (zoals oesterbanken) zal bemoeilijken. Anderzijds zegt p. 74 dan weer dat er geen noemenswaardige effecten op de verspreiding van NIS verwacht worden in het subtidaal. Daarna wordt gezegd dat de artificiële harde substraten als gelijkaardig aan de natuurlijke harde substraten worden beschouwd en worden er positieve effecten aan gekoppeld m.b.t. toename biodiversiteit: is dit dan ook voor de invasieve soorten? Deze bewering is niet duidelijk. Verderop wordt weer gesteld dat artificiële harde substraten de destructie door de kabelgeulen eventueel kunnen compenseren, maar dit is dan weer een leemte in de kennis of deze gemeenschappen gelijkenissen vertonen met de natuurlijke grindbedden. Hier wordt geen duidelijke positieve of negatieve positie ingenomen.

Op basis van bovenstaande inconsistenties kan de dienst zich dan niet terugvinden in het besluit dat er slechts een gering negatief effect op de IHDs voor Vlaamse Banken wordt verwacht voor de verdere verspreiding van niet-inheemse soorten.

Antwoord

Alle constructies in zee vormen mogelijke stepping stones voor NIS. Indien men stepping stones wenst te vermijden, is de enige optie geen constructies meer toe te laten in zee. Onderzoek heeft uitgewezen dat (momenteel) vooral het intertidaal onderhevig is aan het verschijnen van invasieve NIS die eerder niet in het gebied voorkwamen. NIS in het subtidaal maken waarschijnlijk geen of weinig onderscheid tussen (herstellende) natuurlijke harde substraten en artificiële substraten. In het subtidaal kunnen artificiële substraten daarnaast ook inheemse fauna typisch voor harde substraten herbergen. Of deze fauna gelijkaardig is aan de fauna van natuurlijke harde substraten zoals grindbedden is momenteel onvoldoende gekend, maar de soortenrijkdom lijkt alvast lager te liggen.

Een 'destructie' van kabelgeulen wordt niet verwacht – wel een tijdelijke verstoring. Voor de backfill van kabelgeulen worden voorwaarden gesteld in de MEB en het advies.

Ontwerp passende beoordeling p.59: Platformalternatief - ligging van het A1N platform. Er wordt aangegeven dat dit platform binnen de veiligheidszone van een Type 1 grindbed ligt. Over de type 3 grindbedden wordt hier niets meer gezegd hoewel het, op basis van het Eden 2000 kaartje, lijkt dat

dit platform wel degelijk binnen een dergelijk grindbed ligt. Het lijkt dan ook wat kort door de bocht om voor IHD8 (p.60) te stellen dat beide platformen buiten potentiële grindbedden liggen. Een meer genuanceerde beoordeling lijkt op zijn plaats.

Antwoord

Een 'veiligheidszone voor grindbedden' (of bufferzone?) werd voorgesteld in een wetenschappelijk project – het is geen gebied waar een specifieke wetgeving m.b.t. activiteiten van kracht is. Met de ligging van grindbedden in het Natura 2000-gebied en de mogelijke effecten, zowel negatief als positief, van de constructie van een platform in of in de nabijheid van dergelijke grindbedden, wordt rekening gehouden in de passende beoordeling. Voor type 3 grindbedden die in de wetenschappelijke studie gedefinieerd werden, wordt de beschrijving hier herhaald: 'er is een lage kans op ecologisch potentieel, en er is een lage kans op bouwrestricties in het kader van milieuvergunbaarheid' – met de bijkomende bemerking dat deze beschrijving gedefinieerd werd in een wetenschappelijk project, en geen strikte reglementering inhoudt.

Ontwerp passende beoordeling p.64: Keuze van stortplaatsen (kabelroute eiland). In het kader van de visserijmaatregelen zou het zeker goed zijn om na te kijken of sedimentpluimen ook de zone voor bescherming van bodemintegriteit dicht bij de kust niet gaan beïnvloeden. Aangezien deze binnen Natura 2000-gebied ligt, zal de aanvrager dit sowieso moeten vermijden maar voor zandige gronden zal de aanvrager die impact waarschijnlijk als gering inschatten.

Antwoord

Het is niet duidelijk welke wettelijke maatregelen momenteel van kracht zijn specifiek voor de zones voor de bescherming van bodemintegriteit, buiten de algemene doelstellingen voor het Natura 2000-gebied. Het optreden van sedimentatie en de effecten daarvan worden beoordeeld in de MEB.

Onze dienst zal monitoring uitvoeren om de effecten van de visserijmaatregelen na te gaan. Als deze beïnvloed worden door sedimentpluimen van stockageplaatsen gaat er een grote bias zitten op de resultaten en zal in het slechtste geval ook het nut van deze zone ter bescherming van de bodemintegriteit verkleinen. De dienst adviseert dan ook dat de stockageplaats moet gebruikt worden, waarbij men er meer zeker van is dat deze geen impact heeft op Natura 2000-gebieden. Aangezien men niet zeker is of er bij stockageplaats 2 of 3 grind ligt, zou enkel stockageplaats 4 in aanmerking kunnen genomen worden.

Antwoord

De stockageplaatsen zoals voorgesteld in de aanvraag worden alle voorzien buiten Natura 2000-gebieden die aangeduid werden voor habitattypen 1170; buiten het Natura 2000-gebied Vlaamse Banken werden geen andere Natura 2000-gebieden aangeduid voor habitattypen 1170 'riffen'. De totaliteit van het project, inclusief het optreden van sedimentpluimen van stockageplaatsen, wordt beoordeeld in de MEB, en er worden voorwaarden gesteld en aanbevelingen gemaakt in het advies, waaronder m.b.t. het gebruik van tijdelijke stockagezone 1, het vermijden van grindzones in stockageplaatsen 2 en 3 en het vermijden van sedimentatie in het habitatrictlijngebied.

Ontwerp passende beoordeling p.71 IHD7. Wanneer er backfill van een andere sedimentsamenstelling wordt teruggestort, wordt het tracé mogelijk ongeschikt voor *Lanice*-aggregaties en is er sprake van verlies, en dus niet enkel van verstoring zoals besloten wordt in het ontwerp PB.

Antwoord

Het tracé voorzien binnen het Natura 2000 gebied bevindt zich tamelijk noordelijk, met een beperkte kans op het voorkomen van *Lanice*-aggregaties. Er wordt naar gestreefd om backfill uit te voeren met gelijkaardig materiaal, waardoor de modellering van gebieden waar mogelijk *Lanice*-aggregaties zouden kunnen voorkomen, niet zal veranderen.

Ontwerp passende beoordeling p.73 IHD1 Platformalternatief. Het omleiden van de kabels zodat ze niet in Natura 2000- gebied liggen, zou tot een grotere milieu-impact op andere vlakken zoals uitstoot leiden. In de passende beoordeling dient echter gekeken te worden naar significante effecten op de te beschermen habitats en de soorten. Effecten op deze habitats en soorten kunnen niet als aanvaardbaar bestempeld worden enkel en alleen om een andere milieu-impact, zoals uitstoot, te vermijden.

Antwoord

Het bestuur gaat akkoord met de stelling dat het omleiden van kabels tot een grotere milieu-impact zou leiden voor andere aspecten van het milieu, maar dat hier meestal geen rekening mee kan gehouden worden bij het beoordelen van de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. In de passende beoordeling wordt inderdaad onderzocht of de effecten op instandhoudingsdoelstellingen aanvaardbaar zijn, maar in de MEB worden ook de andere aspecten behandeld.

De slechte staat van de grindbedden aangrijpen als verschoningsgrond om er toch een kabel door te trekken is geen valabel argument. De slechte staat van de grindbedden kan net als argument gebruikt worden om alle activiteiten te verbieden, gezien de beperkte veerkracht van verarmde habitats. Indien dergelijke stellingen uit het ontwerp-passende beoordeling worden overgenomen in de passende beoordeling, kan dit aanleiding geven tot juridische discussies en onzekerheid.

Antwoord

De momenteel zeer slechte toestand van grindbedden wordt in de passende beoordeling enkel als een feit beschouwd. Er is geen andere mogelijkheid dan in de MEB de effecten van het project op de huidige toestand te onderzoeken, de te verwachten toestand in te schatten na realisatie van het project, de mogelijke effecten in te schatten van de ligging van een kabel onder de zeebodem op een toekomstig herstel indien de belangrijkste factoren die dit momenteel verhinderen, zouden wegvallen, en de te verwachten effecten in te schatten bij de ontmanteling. Het inschatten van effecten van een project en daarbij uitgaan van een niet-bestaande situatie is niet mogelijk.

Bij milderende maatregelen wordt verwezen naar het pilootherstelproject grindbed (MSFD fiche 2d). Echter gezien de hoge kost en het beperkte draagvlak is deze maatregel nog niet direct voorzien. Dit pilootherstelproject is nog niet uitgevoerd, waardoor hieruit nog geen milderende maatregelen uit kunnen voortvloeien die in deze vergunning kunnen worden opgelegd. Het lijkt moeilijk om voorwaarden reeds te koppelen aan de uitvoering van een pilootherstelproject, dat nog niet zal uitgevoerd zijn wanneer de vergunning wordt afgeleverd.

Antwoord

Het bestuur gaat ermee akkoord dat in de passende beoordeling geen rekening gehouden wordt met mogelijke toekomstige pilootherstelprojecten.

Ontwerp passende beoordeling. Indien voor het platformalternatief wordt gekozen, waarbij de kabels de grindbedden doorkruisen, zou er moeten beoordeeld worden of de grindbedden zo verstoord worden dat de nadelige gevolgen niet vermeden of beperkt kunnen worden. Indien dit het geval is, kan de Natura 2000-toelating niet worden afgeleverd. De aanvrager zal in dat geval een afwijking moeten vragen op grond van artikel 15, §7 KB 7 oktober 2016. Als compenserende maatregel wordt

in dat geval aangeraden om het herstel van grindbedden op te leggen (los van de andere cumulatieve voorwaarden voor een afwijking die uiteraard bijkomend moeten gelden, namelijk of er alternatieven zijn en of het project nodig is om dwingende redenen van groot openbaar belang).

Antwoord

Het bestuur houdt rekening met deze bemerking. In de MEB en de passende beoordeling worden de effecten van het project op de huidige toestand onderzocht, de te verwachten toestand na realisatie van het project, de mogelijke effecten van de ligging van een kabel onder de zeebodem in de operationele fase en de effecten tijdens de ontmanteling. Daarbij wordt rekening gehouden met het temporele en ruimtelijke aspect. Er worden voorwaarden gesteld voor het herstellen van zones met dagzomend grind na het plaatsen van kabels.

Ontwerp passende beoordeling p.70 kabeltracé eiland (paai- en kraamkamer). Er is geen 100% zekerheid over de precieze locatie van de paai- en kweekgebieden, maar wel dat er in die zone belangrijke paai- en kweekgebieden liggen (zie GeoVis resultaten). De exacte locatie van die gebieden kan variëren van jaar tot jaar. In dergelijke gevallen dient het voorzorgsbeginsel gevolgd te worden en moeten de kabels door gebieden lopen die geen potentiële paai- en kweekgebieden zijn. Dit gaat over een aanzienlijke verstoring over meerdere jaren heen en dit zou een grote invloed kunnen hebben op die soorten die van deze zone afhankelijk zijn om zich voort te planten. Vlaanderen (overleg aanlandingsplaats) dient hier ook rekening mee te houden. De dienst Marien Milieu zou voorstellen om het kabeltracé naar Zeebrugge of Wenduine te leggen op grond van het voorzorgsbeginsel.

Antwoord

Het is niet mogelijk om rekening te houden met de stelling: "in dergelijke gevallen dient het voorzorgsbeginsel gevolgd te worden en moeten de kabels door gebieden lopen die geen potentiële paai- en kweekgebieden zijn" gezien de volledige kustzone mogelijk gebruikt wordt als paaigebied en er geen zekerheid is over de locatie van paai- en kweekgebieden. Gezien de effecten in het zeegebied van het leggen van de kabels tijdelijk en plaatselijk is, zal de uiteindelijke keuze van de aanlandingslocatie vooral bepaald worden door mogelijke effecten op het strand en de duinen (buiten deze beoordeling) en de keuze van het tracé van het Ventilus-project (buiten deze beoordeling). In de milieueffectenbeoordeling kan wel de voorkeur weergegeven worden voor een kabeltracé op zee, maar dit valt buiten de passende beoordeling voor wat betreft paai- en kweekgebieden.

Ontwerp passende beoordeling p.86 onderwatergeluid. De aanvrager stelt dat de werkzaamheden bij voorkeur buiten de periode van 1 januari tot 30 april worden uitgevoerd om de effecten op bruinvissen te verminderen. De dienst stelt voor om dit als voorwaarde op te leggen. Verder wordt geadviseerd dat voor alle hei-activiteiten voor zowel de eilandoptie als de platformenoptie elke mogelijke milde-rende maatregel op te leggen, gelet op de monitoringsresultaten rond onderwatergeluid bij de Oostelijke zone.

Antwoord

De verwachte onderwatergeluidsniveaus en de meest gepaste maatregelen om effecten te vermijden worden beoordeeld in de MEB. Het is niet mogelijk om alle werkzaamheden te beperken tot de periode 1 mei – 31 december. Voor het heien van funderingen en damplanken worden voorwaarden opgelegd.

Ontwerp passende beoordeling p.108, cumulatieve effecten. Er wordt erg gerekend op passief herstel door uitsluiting van visserij. De dienst vindt dat in de voorwaarden ook actief herstel zou moeten opgelegd worden.

Antwoord

Uitsluiting van visserij is voor het MOG2-project, gezien de zeer beperkte oppervlakte, slechts zeer beperkt, met naar verwachting een beperkt passief herstel. Het onderwerp 'actief herstel', indien dit zou overwogen worden, is mogelijk relevanter bij het ontwikkelen van de PEZ, maar ook hier moet dat, indien relevant en opportuun, concreet ingevuld worden na advies dat verkregen werd uit voorstudies.

Algemene opmerkingen op de MER:

- 1) Er zijn niet veel duidelijke plannen: enkel een doorsnede en ruwe schetsen. Geen plannen met duidelijke afmetingen. Sprake van 5 tot 6ha, dus uitgaan van 6ha voor beoordeling effecten. Maar zijn exacte plannen niet nodig voor een goede beoordeling en om het rechtszekerheidsbeginsel te respecteren?
- 2) De aanvrager geeft weinig concrete milderende maatregelen zelf aan. In de milieu-effectenbeoordeling zal dit dus des te grondiger moeten gebeuren.
- 3) Bij het besluit over de effecten (matig negatief, gering negatief) is het onduidelijk of er reeds rekening werd gehouden met de voorgestelde milderende maatregelen.

Antwoord

- 1) De gedetailleerde bouwplannen moeten ruim voor de start van de werken op zee voor goedkeuring voorgelegd worden aan een aantal overheidsdiensten. De omvang van het project, en bijgevolg de te verwachten effecten, mogen niet groter zijn dan wat in de aanvraag weergegeven wordt. De aannames m.b.t. het modelleren van effecten zullen moeten bevestigd worden met nieuwe data.
- 2) In de MEB worden inderdaad gedetailleerde milderende maatregelen weergegeven.
- 3) De beoordeling van de effecten houdt rekening met het naleven van de milderende maatregelen die opgelegd worden in voorwaarden voor het project.

Opmerkingen op het MER (NTS) p.56-60: NTS verlies aan biodiversiteit door eiland. De volledige biotische zone van de footprint van het eiland gaat verloren. Dit wordt enkel als "matig negatief" beoordeeld. Platformen zijn daarentegen maar "gering negatief" voor habitatverstoring en verlies aan organismen. Er zal goed gemotiveerd moeten worden waarom het eiland dan toch de beste keuze is op het vlak van habitatverstoring en verlies aan organismen. Indien er gekozen wordt voor de eiland-optie, zou dit verlies aan habitat gecompenseerd moeten worden.

Antwoord

Het gebied met verdwijnen van habitat door de footprint van het eiland, en mogelijk ook het gebied van de erosiekuil (afhankelijk van het type sediment dat wordt weggenomen), kan beschouwd worden als beperkt, en bijgevolg niet-betekenisvol. Het verlies kan niet gecompenseerd worden door het creëren van gelijkaardig habitat in Belgische wateren, tenzij door het wegnemen van een gelijkaardige oppervlakte hard substraat.

Opmerkingen op het MER (NTS) p.74: Vogels (eiland). Bird deterrent system: hierbij wordt niet duidelijk gesteld waar en hoe dit zal gebeuren. Bij de bewering "er kan worden verondersteld dat grote delen van het eiland wel toegankelijk blijven" kan gesteld worden dat dit een heel vage beschrijving is en dat er hierrond best voorwaarden opgelegd worden. Bovendien is de verspreiding van vogels nog niet vastgesteld (zie p. 76).

Antwoord

Voor het weghouden van vogels van delicate structuren (vermijden van schade door uitwerpselen), bij eiland en ook bij platformen, worden voorwaarden opgelegd. Zo zullende de technologie, plaatsing en toepassing van het bird deterrent systeem vooraf door BMM moeten worden goedgekeurd. Voor vogels worden verder nog maatregelen voorgesteld die nuttig zouden kunnen zijn, en die oppor-tuniteiten bieden die nieuw zijn voor het gebied (het voorzien van broedplaatsen en rustgelegenheden – hoofdstuk Natuurinclusief ontwerp).

Opmerkingen op het MER (NTS) p.84 e.v.: impact op beschermde soorten waarbij toch verschillende versturende activiteiten vermeld worden (cfr. heien, bird deterrent system,). Men dient erop toe te zien ook verplichtingen/voorwaarden uit het KB Soortenbescherming nagekomen moeten worden. Volgens het KB soortenbescherming mogen soorten “niet verstoord” worden (aanvragen/toekennen afwijking).

Antwoord

Voor het weghouden van vogels van delicate structuren (vermijden van schade door uitwerpselen) worden voorwaarden opgelegd. Ook bij heien worden voorwaarden gesteld voor het zoveel mogelijk beperken van verstoring van zeezoogdieren en zeevogels.

Opmerkingen op het MER (NTS) p.85 e.v.: habitat. Bij het creëren van hard substraat dient er hier voorzichtig mee omgesprongen worden, zeker aangezien introductie nieuw hard substraat bij het eiland ongeveer dertien keer hoger ligt dan bij platformen. De bijdrage aan biodiversiteit dient hier bestudeerd te worden ten opzichte van de “gewenstheid” van deze biodiversiteit, waaronder het mogelijke stepping stone effect van enerzijds niet-inheemse soorten en anderzijds ongewenste inheemse soorten. Zeker met de resultaten uit de recente studies uit het Eden 2000-project over de toename in de tijd dient rekening gehouden te worden.

Antwoord

Hard substraat komt in de ruime omgeving van het gebied voor, maar is door decennialang bevissen sterk in waarde voor biodiversiteit afgenomen. Ondanks de verwachting dat zich een typische sub-tidale fauna zal ontwikkelen op nieuw te creëren hard substraat (erosiebescherming), zal deze vermoedelijk afwijken van de fauna van natuurlijke harde substraten. Er is een dubbelzinnigheid tussen het niet gewenst zijn van nieuw hard substraat door het project en het herstellen van de harde substraten (grindbedden) in het gebied van de Vlaamse Banken.

De erosiebescherming bevindt zich in het subtidaal, waar minder problemen zijn met NIS dan in het intertidaal.

Opmerkingen op het MER (NTS) p.89 wrakken. De aanvrager dient erop gewezen te worden dat de wet betreffende bescherming van onderwater cultureel erfgoed herzien is in 2021 en dit dus niet de juiste referentie is.

Antwoord

De juiste referentie wordt opgenomen in de MEB.

Opmerkingen op het MER (NTS) p.102 kabels. Er kan overwogen worden om een voorwaarde op te nemen dat indien er een kruising is met een in onbruik geraakte kabel, deze in de mate van het mogelijk verwijderd wordt. Betreffende de nood aan anderhalve tot twee maal totale lengte van interarray kabels bij het eilandalternatief dient opgemerkt te worden dat hierdoor het risico stijgt dat de grindbedden niet zullen vermeden kunnen worden bij de ontwikkeling van de Prinses Elisabeth Zone.

Antwoord

De voorwaarde m.b.t. het verwijderen van stukken kabel bij de kruising van in onbruik geraakte kabels wordt opgenomen in de voorwaarden. De beoordeling van de ontwikkeling van de PEZ maakt geen deel uit van deze beoordeling, en er wordt niet a priori gesteld dat grindbedden moeten vermeden worden.

Opmerkingen op het MER (NTS) p. 124- 125 Cumulatieve effecten eiland/platformen. Er is veel minder impact tijdens de werken voor de platformen dan voor het eiland. Er kan twijfel geuit worden bij de stelling dat de cumulatieve effecten van eiland toch aanvaardbaar zijn, enkel en alleen door te verwijzen naar de wering van de bodemberoerende visserij.

Antwoord

Dit is correct; het optreden van cumulatieve effecten wordt, in de mate van het mogelijke, beoordeeld in het MER en in de MEB. Het bepalen van cumulatieve effecten is grotendeels subjectief en theoretisch.

Opmerkingen op het MER (NTS) p.133 eiland. Kan het als voorwaarde worden opgelegd dat het materiaal op de eilandlocatie zelf kan gestockeerd worden? Rekening houdend met de te verwachten verliezen dient nog ca. 102.000 m3 gestockeerd te worden.

Antwoord

Dit wordt als voorwaarde gesteld, samen met andere voorwaarden om verliezen zoveel mogelijk te beperken.

Opmerkingen op het MER p.134 Conclusie. Een vergelijking tussen eilandkeuze en platform locaties ontbreekt. In de conclusies worden enkel de drie eilandlocaties met elkaar vergeleken en de jacket/monopile keuzes, er wordt niet vergeleken of een eiland op West 1 bv. een betere optie is dan een platform met monopiles.

Antwoord

In het MER worden de effecten besproken en vergeleken (onderwatergeluid, uitstoot broeikasgassen, hoeveelheid zand nodig, ...). In de MEB wordt voor elk alternatief afzonderlijk een beoordeling gemaakt over de aanvaardbaarheid voor het marien milieu, en finaal een conclusie gemaakt met een advies over de te verwachten milieueffecten van de verschillende alternatieven. Daarbij wordt geen rekening gehouden met eventuele bijkomende functionaliteiten van één of meerdere alternatieven die niet in de aanvraag opgenomen zijn.

In het algemeen is het vreemd dat er geen enkel significant effect (of onaanvaardbaar effect p.136) wordt opgemerkt na milderende maatregelen. De toewijzing "gering negatief" dient kritisch bekeken te worden.

Antwoord

De objectieve beoordeling van de effecten maakt deel uit van de MEB.

7. Dienst Continentaal Plat

Algemene Directie Kwaliteit en Veiligheid

De voorkeur van de Dienst Continentaal Plat gaat uit naar het gebruik van platformen in de plaats van de bouw van een eiland, omdat er veel minder zand nodig is. Bij een eiland is er zand nodig om het eiland op te vullen en is er zand nodig om de betonnen caissons te maken. Dit zand is niet nodig bij het gebruik van platformen.

Antwoord

Deze overwegingen worden meegenomen in de milieueffectenbeoordeling (MEB) en het advies. Het opvullen van het eiland zou kunnen door het gebruik van sediment uit de voor te baggeren erosiekuilen. Zandwinning maakt geen deel uit van de aanvraag, evenmin als de winning van het zand voor de constructie van de caissons.

Als er toch voor de bouw van een eiland wordt gekozen, dan moet er zoveel mogelijk zand uit de directe omgeving hiervoor worden gebruikt. Indien er zand uit een zandwingebied moet worden gehaald, komt enkel sector 4a hiervoor in aanmerking. De locaties West 1 en West 2 genieten de voorkeur, aangezien de bouw van het eiland op locatie Noord vanaf begin 2024 zandwinning op zone 4a zou verhinderen.

Antwoord

Het bestuur houdt rekening met deze bemerking. Zandwinning maakt geen deel uit van de aanvraag. Voor het opvullen van het eiland zou kunnen gebruik gemaakt worden van sediment uit de voor te baggeren erosiekuilen in de directe omgeving van de locatie van het eiland. De voorkeur voor locatie van het eiland wordt meegenomen in de MEB en het advies.

Tijdens de operationele fase wordt er nog verdere erosie van de voorbaggerkuilen verwacht. Het uitvoeren van onderhoudssuppleties om het eiland op lange termijn te verstevigen, moet worden vermeden.

Antwoord

In het advies bij de MEB wordt met deze bemerking rekening gehouden: de hoeveelheid zand nodig bij de aanleg en het onderhoud moet zoveel mogelijk beperkt worden. Het eventueel winnen van zand valt niet onder deze aanvraag.

MOG2 moet klimaat proof gebouwd worden. Vanaf de ontwerpfase moet er rekening gehouden worden met het feit dat het eiland/platform aan de stijgende zeespiegel moet kunnen worden aangepast. Een platform kan gemakkelijker modulair gebouwd worden en verhoogd worden naargelang de zeespiegelstijging.

Antwoord

In het advies bij de milieueffectenbeoordeling wordt met deze bemerking rekening gehouden.

De kabeltracés moeten in de corridors komen die voorzien zijn in het Marien Ruimtelijk Plan 2020-2026 (volgens het MER bevinden de kabeltracés zich op voldoende afstand van de zandwingebieden).

Antwoord

Dit is voorzien in de aanvraag; de corridors voorzien in het MRP moeten gebruikt worden.

De potentiële tijdelijke stockageplaatsen moeten zich op voldoende afstand van de zandwingebieden bevinden (is het geval volgens het MER).

Antwoord

Dit is voorzien in de aanvraag en wordt bevestigd in de MEB en het advies.

Indien backfill van de voorgebaggerde sleuven nodig is met kwaliteitsvol zand uit de zandwingebieden, dan moet dit tot een minimum beperkt worden en enkel afkomstig zijn van sector 4a.

Antwoord

De winning van zand uit zandwingebieden is niet opgenomen in de aanvraag; indien dit noodzakelijk zou zijn voor het project, dan moet dit deel uitmaken van een aparte aanvraag.

Het gebruik van 3,65 à 4,71 miljoen m³ zeezand in de constructiefase met daarbij enorme verliezen (variërend van ca. 591.000 m³ tot 908.000 m³), staat in schril contrast met het duurzaam beheer van het zeezand waarbij op jaarbasis het maximaal te ontginnen volume voor industriële toepassingen beperkt is tot 3 miljoen m³. Naast de 3,65 à 4,71 miljoen m³ zeezand dat gebaggerd moet worden, zal ook een grote hoeveelheid zand nodig zijn voor de constructie van de caissons.

Antwoord

In de voorwaarden en aanbevelingen bij de MEB, en in het advies, wordt hier rekening mee gehouden. Zowel bij de aanleg van het eiland (voorbaggeren van erosiekuilen) als bij het aanleggen van de kabels (backfilling met tijdelijk gestockeerd zand en een ver doorgedreven planning van de werkzaamheden) moet ervoor gezorgd worden dat de nood aan zand en het verplaatsen van zand zoveel mogelijk beperkt wordt. De winning van zand is niet opgenomen in de aanvraag. De herkomst van het zand nodig voor de constructie van de caissons is niet opgenomen in de aanvraag. De 'verliezen' bij het tijdelijk stockeren van sediment zijn geen absolute verliezen, maar het gedeelte van het gebaggerde en gestorte materiaal dat in suspensie komt, gedeeltelijk weer snel bezinkt, of zich na storting langzaam verplaatst naar omliggende gebieden zodat het niet meer beschikbaar is voor backfill.

8. Departement Mobiliteit en Openbare Werken - Maritieme Toegang

[Bij de opmerkingen wordt een kaart meegegeven met de situering van kabelroutes tegenover stort- en baggerzones.]

Eiland & Platformen. Voor zowel het eiland als de platformen zien we geen effecten op de activiteiten van Maritieme Toegang.

Antwoord

Deze bemerking wordt meegenomen in de milieueffectenbeoordeling (MEB).

Diepte van kabels. Onder 2.4.4 van de MER (p.57) staat vermeld dat de tracés verfijnd zijn na overleg met Werkgroep Windmolenparken. Echter staat hier niet duidelijk vermeld wat uiteindelijk is meegenomen en is het bijgevolg onduidelijk of het advies van Maritieme Toegang om al de kabels te voorzien van minstens 3 meter afdek waar vaargeulen gekruist worden is meegenomen. Deze diepte-eis geldt zowel in de vaargeul als 150m langs beide zijden van de vaargeul. De diepte telt ook voor de wachtzones. Specifiek voor de toegangseul van Oostende betekent dit dat alle kabels minstens op -15m LAT liggen bij het kruisen ervan. De (diepte)ligging en constructie van een eventuele onderkruising van de kabels moet zo zijn dat het baggeren tot een diepte van -13m LAT met een klassieke slephopperzuiger gewaarborgd is in en rond de haven van Oostende.

In 2.5.3.3 van de MER (p.86.) lezen we dat 'De kabels worden tot op een diepte van 1 m tot 4 m ingegraven (TOC), afhankelijk van de lokale bodemeigenschappen en lokale risico's voor de kabels.' Het risico en de bodemgesteldheid wordt bestudeerd in de Cable Burial Risk Assessment studie (CBRA) waar gebruik gemaakt wordt van het Burial Protection Index concept (BPI). Verder staat vermeld dat 'Specifiek voor kruising met scheepvaartroutes wordt de hoogst mogelijke beschermingsgraad gehanteerd, i.e. BPI 3.' Gezien deze CBRA-studie niet verder beschreven wordt, is het niet duidelijk of hiermee wordt voldaan aan de randvoorwaarde die we hebben meegegeven in het advies van april 2020 (zie 1e paragraaf). Tot slot staat in deze paragraaf vermeld dat voor de bepaling van de ingraafdiepte rekening gehouden zal worden met mogelijke richtlijnen van bevoegde instanties. Graag hadden we bevestiging dat Maritieme Toegang als één van deze instanties wordt gerekend.

Antwoord

Het bestuur bevestigt dat rekening moet gehouden worden met de richtlijnen van Maritieme Toegang.

Effecten van de kabeltracés. In paragraaf 3.3.3 (p.123) staat aangegeven dat de keuze van de aanlandingszone is gekoppeld aan lopende onshore procedures (Ventilus project). Slechts één aanlandingszone zal geselecteerd worden. Gezien uit de MER geen onderscheidende effecten tussen de verschillende tracés worden vastgesteld waardoor er een duidelijke voorkeur is, blijven alle opties open en is er geen voorkeurstracé. Ondanks deze visie willen we vanuit Maritieme Toegang duiden dat wij wel degelijk verschil zien in het effect van de verschillende aanlandingszones en bijhorende tracés. Specifiek zien we een negatief effect bij landingszone 'Oostende/Bredene' en dit omwille van 2 aspecten: kruising van Pas van Stroombank en interferentie met stortzone Bruggen en Wegen Oostende.

Zoals aangehaald in paragraaf 2.4.4 van de MER (p.57) is er in april 2020 overleg geweest. Hierbij zijn drie opties voorgelegd om Pas van Stroombank te kruisen en van die drie heeft de behouden optie onze voorkeur. Maar de nuance hierbij is dat optimaal kabels deze vaargeul en baggerzone nergens kruisen. We merken hierbij op dat in paragraaf 5.7.2.6 (Baggeren en storten van baggerspecie p. 561) louter gekeken wordt naar de referentiesituatie van de stortactiviteiten en de baggeractiviteiten niet worden beschouwd. Hierdoor wordt het effect op baggerlocaties in paragraaf 5.7.3.6.2 (p. 585) niet bekeken en wordt ten onrechte vermeld slechts een gering negatief effect is en dit enkel in overlap van de vervangingszone voor S1. Waar iedere kruising met een baggerzone, zelfs rekening houdend met extra diepte voor veiligheidsredenen, als minstens beperkt negatief beschouwd zou moeten worden vanwege het verhoogde risico op incidenten (indien ons advies i.v.m. de diepte niet gevolgd wordt zelfs sterk negatief). In de kaart in bijlage tonen we nog eens duidelijk hoe de kabel onze baggerzone kruist.

Daarnaast wordt binnen paragraaf 5.7.2.6 (p561) enkel gekeken naar de stortzones rond Zeebrugge. Waar de stortzone Bruggen en Wegen Oostende niet in rekening wordt gebracht en deze wel degelijk interfereert met het voorgestelde tracé 'Oostende/Bredene'. De meest oostelijke kabel van dit tracé komt tot bijna tegen de stortzone. Rekening houdend met de veiligheidsafstand van 250m die aangehouden moet worden bij het storten baggerspecie in de buurt van kabels, heeft dit als direct gevolg dat het niet langer mogelijk zal zijn om in 6,23% van de baggerloswal te storten. Daarnaast verwachten we tijdens de constructiefase mogelijk hinder van de vaarroute van de baggerzones in Oostende naar de loswal. Hierdoor zien we het effect van dit tracé op het aspect baggeren en storten als negatief. Deze interferentie wordt in paragraaf 5.7.3.6.2 (p585) ten onrechte niet benoemd. Ook dit hebben we op de kaart in de bijlage aangegeven.

Gezien de twee bovenstaande aspecten zouden we willen meegeven dat voor Maritieme Toegang de aanlandingszone 'Oostende/Bredene' niet wenselijk is.

Antwoord

Het bestuur bevestigt dat rekening moet gehouden worden met de bezwaren en opmerkingen van Maritieme Toegang. Mogelijk kan door verder overleg of het in de toekomst aanpassen van de ligging van de loswal Oostende het probleem met de mogelijke overlap, indien dit tracé verkozen wordt, opgelost worden.

Stockageplaats ter hoogte van vervangingszone Zone voor stortzone S1. Paragraaf 5.7.3.6.2 (p585) stelt dat: "de meest zuidelijke potentiële tijdelijke stockage plaats komt overeen met de vervangingszone Zone 1 voor stortzone S1. Het gebruik van deze zone kan een reductie betekenen van de toekomstige, nog beschikbare stortcapaciteit, tenzij alle tijdelijk gestockeerde sediment opnieuw verwijderd wordt. Het mogelijke gebruik van deze zone dient met de betrokken instanties overlegd en overeengekomen worden."

Naast de aangehaald mogelijke vermindering van capaciteit, speelt hier ook, afhankelijk van de periode van werken, mogelijk interferentie met testen of monitoring naar het lossen baggerspecie. Hierdoor dienen we wanneer deze zone gebruikt zou worden vroegtijdig op de hoogte gebracht te worden en vermits het gaat om een 'tijdelijke stockage' verwachten we dat na eventueel gebruik de capaciteit terug zal zijn zoals de capaciteit in de referentiesituatie.

Antwoord

Met deze opmerking wordt rekening gehouden in het advies.

9. 4SEA

(Bond Beter Leefmilieu, Greenpeace, Natuurpunt, WWF-België en West-Vlaamse Milieufederatie)

4Sea vraagt met aandrang om het eilandscenario van het MOG2 project niet te vergunnen

- omwille van de significante milieu-impact op beschermde habitats, en minstens het gebrek aan zekerheid dat deze impact niet zou bestaan (strijdig met art. 6 Habitatrictlijn);
- omdat de zandwinning, die inherent is aan het project, geen deel uitmaakt van de milieueffectenbeoordeling (strijdig met de Wet Continentaal Plat en de Habitatrictlijn);
- omdat de milieueffecten van het natuurinclusief design van het eiland niet zijn meegenomen in de milieueffectenbeoordeling;
- omdat het energie-eiland geen project van algemeen belang is, niet in het marien ruimtelijk plan voorkomt en de financiering ervan onzeker is;
- omdat de keuze van de locaties van de 4 platformen niet afdoende gestaafd wordt in de milieueffectenbeoordeling, er geen alternatieve locaties voor de 4 platformen werden onderzocht en het platformscenario van meet af aan als een niet-volwaardig alternatief wordt behandeld.

Antwoord

- Het optreden van mogelijk significante effecten is uitgewerkt in de milieueffectenbeoordeling (MEB). Het bestuur wijst er op dat geen van de eilandscenario's gelegen is binnen een Natura 2000-gebied.
- Zandwinning maakt inderdaad geen deel uit van de aanvraag. Het is niet duidelijk waarom dit strijdig zou zijn met de Wet Continentaal Plat of met de Habitatrictlijn.
- Mitigerende maatregelen, waaronder deze in het kader van natuurinclusief design, worden meegenomen in de voorwaarden en aanbevelingen, voor zo ver dit mogelijk en nuttig is, in relatie

- staat met de te verwachten effecten en geen excessieve kosten (budget en milieu) zou meebrengen of zou interfereren met de goede werking van installaties,.
- Het beoordelen van het algemeen belang noch de mogelijke financiering maken deel uit van de beoordeling van de milieueffecten. Het ontwikkelen van de infrastructuur voor het opwekken van groene energie maakt deel uit van het MRP.
 - Het bestuur stelt vast, en aanvaardt dat de beoordeling van de effecten het meest grondig behandeld is voor het voorwerp van de aanvraag, en dat alternatieven, waaronder platformen en alternatieve locaties voor het eiland, minder grondig uitgewerkt worden. Dit betekent niet dat de effecten van de alternatieven niet onderzocht worden in de MEB.

Voor 4Sea is een eilandscenario zonder natuur-inclusief design geen optie. Indien men kiest voor een offshore structuur van dergelijke omvang en levensduur dient dit gepaard te gaan met duidelijke ambitie, concrete acties en mét de nodige, gezonde budgetten om de natuur- en biodiversiteitswaarden van de Noordzee maximaal te beschermen én te versterken.

Antwoord

Het project heeft een doelstelling die duidelijk omschreven staat. Het project is niet bedoeld om natuurwaarden te beschermen of te versterken, maar in de MEB worden voorwaarden gesteld en aanbevelingen gegeven omtrent het natuur-inclusief design, waar relevant. Er moet echter rekening gehouden worden met de technische haalbaarheid, de mogelijke interferentie met het doel van de installaties en met de kostprijs tegenover de mogelijke winst voor de natuur. Bovendien bestaat onzekerheid over welke mogelijke positieve effecten kunnen optreden, en hoe die kunnen versterkt worden – het is niet mogelijk om die a priori in te schatten. Het voorzien van nodige, gezonde budgetten om de natuur- en biodiversiteitswaarden van de Noordzee maximaal te beschermen én te versterken staat grotendeels los van dit project. In het MEB is een hoofdstuk opgenomen over natuur-inclusief design, met een aantal opties voor maatregelen die hierin passen, en met een aantal voorwaarden.

Aanlanding van kabels in een haven is steeds te verkiezen boven alle andere aanlandingsscenario's, dit met voorkeur voor Oostende-Bredene, maar dan zonder kabels in Natura 2000-gebied SBZ-H Vlaamse Banken.

Antwoord

Aanlanding van kabels in een haven werden niet meegenomen als alternatief in de aanvraag, en kan niet behandeld worden in de MEB. Het bestuur houdt bij het beoordelen van activiteiten rekening met ruimtelijke en temporele aspecten van effecten. Bovendien zijn in Habitatrictlijngebieden, cfr. de wetgeving, niet a priori alle activiteiten uitgesloten. Het bestuur merkt ook op dat het volledig vermijden van het Natura 2000-gebied Vlaamse Banken, gezien andere effecten dan tijdelijke en plaatselijke verstoring van de bodem, niet steeds de beste optie is.

De natuur in de Noordzee bevindt zich niet in een goede milieutoestand (zoals gedefinieerd door de Kaderrichtlijn Mariene Strategie) en is bovendien al in slechte staat van instandhouding (zoals gedefinieerd door de Habitatrictlijn). Bijgevolg is elke negatieve impact, hoe klein ook, per definitie significant. Daarenboven geldt het voorzorgsbeginsel.

Antwoord

Deze stelling geldt niet voor elk aspect behandeld onder de Kaderrichtlijn Mariene Strategie of de Habitatrichtlijn, of voor de natuur in de Noordzee in het algemeen. 4Sea gaat voorbij aan mogelijke positieve effecten op langere termijn, en er wordt geen rekening gehouden met de tijdelijke aard van effecten of van de beperkte ruimtelijke aard van effecten.

In het kader van de monitoring uitgevoerd voor de implementatie van de Kaderrichtlijn Mariene Strategie wordt de toestand van de grindbedden als sterk verstoord beoordeeld en dus niet in een goede milieutoestand. De grindbedden verkeren bovendien in een ongunstige staat van instandhouding. Elke negatieve impact moet daardoor als significant worden beoordeeld. Het eilandscenario zal een niet-verwaarloosbare impact hebben op de instandhoudingsdoelstellingen (IHD) in het Natura 2000-gebied SBZ-H Vlaamse Banken. Daarover stelt het ontwerp van passende beoordeling dat een sedimentatie tot 2 cm wordt verwacht ter hoogte van de potentiële grindbedden. Dit is duidelijk een significante impact op IHD 8. Elia heeft de negatieve impact op grindbedden door sedimentpluimen niet voldoende weerlegd. In dat geval is de passende beoordeling negatief, en moet de vergunning geweigerd worden. Dit volgt uit het voorzorgsbeginsel van art. 6 Wet Marien Milieu. Daarnaast is dit ook de enige juiste interpretatie van art. 6.3 Habitatrichtlijn. Zoals uitgelegd door het Hof van Justitie in de Waddenzeezaak, houdt dit in dat een vergunning enkel mag verleend worden, 'nadat [de autoriteiten] zekerheid hebben verkregen dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten'. Deze zekerheid (!) moet gestoeld zijn op de beste wetenschappelijke kennis ter zake. Elia is er niet in geslaagd deze bewijsdrempel te halen. Meer nog, de studies tonen aan dat er op de randen van de grindbedden een merkbare verzanding zal optreden. Dit maakt onbetwistbaar een aantasting van de natuurlijke kenmerken uit. Het valt tot slot te betwijfelen dat deze voorspellingen voldoende zeker zijn. Immers blijkt uit de modellering dat de sedimentatie ook zonder het eiland zou gebeuren. Deze onduidelijkheden zouden te wijten zijn aan 'lokale tekortkomingen in het model of een inaccuraat inschatting van de contouren van de grindbedden'. De enige juiste conclusie van deze studie is bijgevolg dat de reeds ongunstige staat van de grindbedden sowieso bedreigd wordt, ook zonder de bouw van het eiland. In dat geval kunnen er uiteraard geen bijkomende vergunningen verleend worden. Dit volgt uit het verslechteringsverbod van artikel 6.2 Habitatrichtlijn.

Antwoord

Het beoordelen van de effecten op de grindbedden, zowel m.b.t. mogelijk optreden van erosie als sedimentatie, maakt deel uit van de MEB. Daarbij worden ook de mogelijk positieve gevolgen van het zeer plaatselijk wegvallen van bodemberoerende visserij onderzocht (waarschijnlijk de voornaamste reden voor de slechte toestand van de grindbedden die al aanwezig was voor de aanduiding als beschermd gebied). 4Sea stelt dat enkel negatieve effecten kunnen optreden voor grindbedden (in een zeer slechte toestand) en het gaat voorbij aan mogelijk positieve, en er wordt bij deze bemerking geen rekening gehouden met ruimtelijke en temporele aspecten van effecten. Een eventuele verzanding van grindbedden wordt opgevolgd in de monitoring, en er worden voor de start van de constructie een aantal voorwaarden gesteld.

Zandige habitats. Ook ter hoogte van de zandige habitats zal in het eilandscenario een significante sedimentatie en erosie optreden. Dit brengt duidelijk IHD 1 in gedrang.

Antwoord

Het is niet duidelijk waarom een langzame sedimentatie of erosie over een beperkt gebied in een zandige habitat (die ook op natuurlijke wijze plaatsvindt), grotendeels buiten Habitatrichtlijngebied, de instandhoudingsdoelstelling IHD1 zou aantasten.

Cumulerende effecten met toekomstige windturbines. Het MER heeft de cumulerende effecten met toekomstige windturbines onvoldoende onderzocht. Uit onderzoek is gebleken dat een pluim van 1-2 km van organisch materiaal ontstaat bij elke windturbine, in de richting van de dominante stroming. Voor het eiland is niet gemodelleerd hoe dit fenomeen eruit zou zien. Bijgevolg is ook niet zeker dat de cumulerende effecten met de toekomstige windturbines inderdaad van beperkte omvang zijn. Gelet op de nabijheid van de grenzen van het BNZ, moet ook de impact op Habitatrichtlijngebieden in de buurlanden onderzocht worden.

Antwoord

De Belgische wateren worden gekenmerkt door een grote turbiditeit en eutrofiëring. Het is echter onduidelijk of de pluimen rond windturbines bestaan uit organisch materiaal, en gerelateerd zijn aan de epifauna op funderingen en erosiebescherming. Het is mogelijk dat dit veroorzaakt wordt door het opwarrelen van zand en slib.

Zandwinning overschrijdt de draagkracht van de Belgische Noordzee. De geplande zandvraag van het project wordt geschat op ruim 3,65 miljoen tot 4,14 miljoen m³. Opvallend hierbij is ook de verwachte verliezen van 591.000 tot 736.000 m³, afhankelijk van het eilandscenario. Om deze enorme volumes in context te plaatsen, volstaat het te verwijzen naar het maximale exploitatievolume in het BNZ. Deze bedraagt 3 miljoen m³ per jaar. In 2022 nog werd dit volume vastgelegd op jaarbasis en niet langer op basis van een vijfjaarlijks voortschrijdend gemiddelde. Deze wijziging werd als volgt gemotiveerd door de federale overheid: "Zand is een niet-hernieuwbare grondstof waar momenteel in de praktijk steeds meer vraag naar is en waar men verwacht dat deze in de toekomst nog zal toenemen. Zand zal dan ook in de toekomst een nog schaarser goed worden. Rekening houdend met het feit dat deze natuurlijke bron niet onuitputtelijk is en dat de ontginning ervan bovendien een effect heeft op het mariene milieu, is het niet alleen belangrijk om de negatieve impact van zandontginning zoveel mogelijk te beperken, maar is het essentieel dat er spaarzaam met deze natuurlijke rijkdom wordt omgesprongen. Het is dan ook in die visie dat er moet worden geconstateerd dat ontginningsvolumes niet zullen kunnen blijven stijgen. We zullen zeer duurzaam moeten omgaan met deze natuurlijke rijkdom (...)."

Het is dus de recente en uitdrukkelijke wens van de federale overheid om de zandvoorraden beter te beschermen en duurzamer te ontginnen. Het is dan ook niet langer mogelijk om overschrijdingen in het ene jaar te compenseren met een lager volume in een ander jaar. Het is daarom totaal onrealistisch dat een project vergund zou worden dat 120% van de jaarlijkse totale drempel zou vereisen. Zelfs als dit project over meerdere jaren gespreid wordt, blijft er nog amper volume over voor de zandwinningssector. In deze context mag men ook niet vergeten dat verschillende beroepen tegen de bestaande zandwinningsconcessies nog lopende zijn voor de Raad van State. Het is dus allesbehalve evident dat zelfs de huidige toestand overeenstemt met art. 6 Habitatrichtlijn. M.a.w. moet minstens die procedure afgewacht worden alvorens dit enorme bijkomende volume te onderzoeken. Zoals de aanvrager ook zelf stelt, vereist zandwinning een bijkomende concessie en milieuvergunning. Deze kunnen eventueel voortvloeien uit een latere procedure. Volgens 4Sea is de aanvraag zo opgesteld dat de geplande zandwinning onlosmakelijk verbonden is met de uitvoering van het project. De huidige MER is dus onvolledig en bijgevolg onwettig. Het project valt in werkelijkheid zowel onder de Wet Marien Milieu als de Wet Continentaal Plat en moet daarom gelijktijdig aan een geïntegreerde MER en vergunning onderworpen worden. Bij opeenvolgende procedures worden de totale milieueffecten onvermijdelijk onderschat. Juridisch is dat een geval van oneigenlijke opsplitsing van grote infrastructuurprojecten, ook wel salami-slicing genoemd. Deze praktijk is verboden, als het gevolg is dat projecten niet correct op hun milieueffecten beoordeeld worden. Projecten die 'gelet op hun aard, omvang of lokalisatie en in voorkomend geval gelet op hun wisselwerking met andere projecten, een aanzienlijk milieueffect kunnen hebben', vereisen altijd een (geïntegreerde) milieueffectenbeoordeling.

Elia geeft zelf aan later nog een concessie en milieuvergunning voor de nodige zandwinning te zoeken, waardoor het onbetwist is dat deze activiteiten elk onderworpen moeten worden aan een milieueffectenbeoordeling. Elia roept ook onterecht in dat de lokale zandwinning milieuvoordelen zou hebben (door minder scheepsbewegingen). Niet alleen wordt hier voorbijgegaan aan de desastreuze milieu-impact van dergelijke enorme zandwinning. Daarenboven is het onder het Europees recht niet mogelijk om (twijfelachtige) milieuvoordelen in te roepen om zo de milieueffectenbeoordeling te omzeilen. In deze omstandigheden is 4Sea gedwongen om al deze aspecten van de zandvraag op dit moment te behandelen. De huidige aanvraag doet immers belangrijke onrealistische aannames op dit vlak. Ten eerste neemt men aan dat de zandwinning in het projectgebied kan gebeuren. Het projectgebied West 1 ligt duidelijk niet in of nabij een controlezone voor zandwinning. Het is dus onmogelijk dat hiervoor een eventuele concessie wordt verleend onder het huidig marien ruimtelijk plan. Ten tweede voorziet het project niet in alternatieven om te voldoen aan de enorme zandvraag. Nochtans zal dit een belangrijke impact hebben op de kostprijs, uitvoering en koolstofbalans van het project. Zoals het MER aangeeft, bestaan nog belangrijke leemtes in de kennis over de potentiële zandwinning. Zowel tijdens de ontginning zelf, als door toegenomen erosie zijn significante milieueffecten te voorzien.

Antwoord

4Sea merkt terecht op dat zandwinning geen deel uitmaakt van de aanvraag. Indien zand uit Belgische wateren zou nodig zijn voor dit project, dan moet dit binnen de huidige specifieke vergunningen. Daarbij kunnen de maximale exploitatievolumes niet overschreden worden. Binnen het project is zand nodig voor het opvullen van caissons en eiland (voorbaggeren van de te verwachten erosiekuilen) en voor het opvullen van voorgebaggerde kabelsleuven (door middel van het zand dat voorgebaggerd werd); deze verplaatsingen van zand maken deel uit van het project. In het advies worden voorwaarden gesteld die bedoeld zijn om de verplaatsingen van zand en 'verliezen' zoveel mogelijk te beperken. De 'verliezen' bij het tijdelijk stockeren van sediment zijn geen absolute verliezen, maar het gedeelte van het gebaggerde en gestorte materiaal dat in suspensie komt, gedeeltelijk weer snel bezinkt, of zich na storting langzaam verplaatst naar omliggende gebieden zodat het niet meer beschikbaar is voor backfill.

Het project steunt vervolgens ook op tijdelijke stockage van het gewonnen zand. Dit zou gebeuren in vier potentiële zones die dicht bij de kust liggen. De Noordzee is geen werfterrein waar naar believen zand kan gewonnen, verplaatst en gestort worden. Deze werkwijze zorgt voor veel onnodige milieu-impact, bijvoorbeeld door sedimentpluimen, verstikking van het benthos, onderwatergeluid... Deze nadelen zijn perfect te vermijden door een betere afstemming van de zandwinning en het gebruik in de constructie. Bovendien zijn de potentiële stockagezones (behalve zone 4) daartoe niet bestemd in het marien ruimtelijk plan.

Stockage moet in principe beschouwd worden als 'storten van materiaal' op de zeebodem. Dit is principieel verboden (art. 19 Wet Marien Milieu). Men kan hieraan enkel ontsnappen als het storten niet strijdig is met het doel van de Wet Marien Milieu. In die context is een milieuvergunning dus aan de orde, voorzover de milieueffectenbeoordeling en passende beoordeling gunstig was. Het ontwerp passende beoordeling erkent ook dat de tijdelijke stockagezones een belangrijke turbiditeit zullen veroorzaken. Deze verhoogde sedimentconcentraties zullen ook de Vlaamse Banken kunnen bereiken.

Antwoord

In het advies worden voorwaarden voorgesteld m.b.t. het zoveel mogelijk beperken van de tijdelijke stockage van voorgebaggerd materiaal, en het zoveel mogelijk beperken van scheepsbewegingen voor het storten en terugwinnen van gestort materiaal voor backfilling. Volgens de Wet Marien Milieu (11 december 2022) valt de tijdelijke stockage van zand niet onder storten (Art.3,25° en Art.29§4). Effecten zoals verhoogde sedimentconcentraties worden als lokaal en tijdelijk ingeschat.

Past de offshore structuur in het totaalconcept, zijnde in het energieplan voor België ?

Antwoord

Dit is een strategische bedenking die geen deel uitmaakt van de beoordeling.

Weegt een offshore structuur op tegen de alternatieven? Is een vaste, permanente structuur voor een lange termijn, zoals een eiland, noodzakelijk als men zich flexibel, circulair en modulair wil richten om het energievraagstuk op te lossen op de lange termijn?

Antwoord

Dit is een strategische bedenking die geen deel uitmaakt van de beoordeling van de effecten.

Het milieueffectrapport (MER) dient om de impact van een aantal alternatieven te onderzoeken. Zolang de project-MER geen uitsluitel geeft, is het voorbarig om gewag te maken van een scenario als een vaststaand feit.

Antwoord

Het is niet duidelijk wat met deze stelling bedoeld wordt – in de MEB worden alle alternatieven beschouwd.

Gedurende de volledige projectcyclus is het van cruciaal belang om de offshore structuur op een circulaire manier te ontwerpen, te ontwikkelen, in te zetten en eventueel ooit te ontmantelen of opnieuw in te zetten voor dezelfde of een andere functie. De structuur moet zo worden ontworpen dat zij uit elkaar kan worden gehaald en kan worden hersteld/opgeknapt/gerecycleerd, terwijl alle onderdelen op een of andere manier herstelbaar, vervangbaar en volledig herbruikbaar moeten zijn.

Antwoord

Het bestuur kan (gedeeltelijk) akkoord gaan met deze stelling, en dit wordt meegenomen in het advies (maximaal hergebruik en recyclage van onderdelen en materialen na het project).

De hoeveelheden mineralen die nodig zijn voor de offshore structuur moeten op verantwoorde en circulaire wijze gewonnen worden, en in geen geval (over)exploitatie van mineralen op het land of in de (diep)zee stimuleren. Mijnbouw wereldwijd heeft een negatieve impact op zowel milieu, klimaat als mensenrechten. Het niet aanpakken van circulaire ontwerpkeuzes kan de reputatie van het project of zelfs de algehele energietransitie schaden, wat niet alleen contraproductief zou zijn voor de energiesector, maar ook nadelig voor de strijd tegen klimaatverandering.

Antwoord

Het bestuur kan akkoord gaan met deze stelling, en dit wordt meegenomen in de aanbevelingen.

Enkel indien op deze twee vragen positief kan geantwoord worden, kan men een offshore constructie vergunnen en dat enkel onder volgende voorwaarden om de natuur- en biodiversiteitswaarden van de Noordzee maximaal te beschermen én te versterken:

- Design: Maximaal inzetten op natuur-inclusief design, zoals besproken tijdens het "co-creatietraject natuur-inclusief design (NID)"

Antwoord

Het project, en in het bijzonder het eilandalternatief, biedt inderdaad opportuniteiten om, vaak onafhankelijk van de verwachte impact, maatregelen te nemen tijdens de ontwerpfasen, de constructiefase en de operationele fase die positief kunnen zijn voor soorten en habitats. Omdat ze los staan van de effecten kan hun toepassing niet als voorwaarde gesteld worden, maar er dient een engagement te zijn bij de vergunninghouder om te onderzoeken welke maatregelen een hoog potentieel hebben voor positieve effecten voor de natuur, welke technisch haalbaar zijn, en hoe ze kosten-efficiënt en met een beperkte bijkomende impact (bv. uitstoot van broeikasgassen) kunnen uitgevoerd worden.

- Locatie: Zo ver mogelijk van wat je wil beschermen (Natura 2000 gebieden en mariene reservaten)

Antwoord

De locatie werd grotendeels vastgelegd in het Marien Ruimtelijk Plan 2020-2026. Er liggen geen mariene reservaten in de directe omgeving van het projectgebied (eilandscenario). Projecten worden a priori niet uitgesloten binnen of in de nabijheid van Natura 2000-gebieden.

- Schaal: zo klein mogelijk (minimale oppervlakte) want dan heb je de minste impact

Antwoord

Het bestuur gaat akkoord met de stelling dat de schaal zo klein mogelijk moet zijn om de doelstellingen te realiseren.

- Andere activiteiten: zo weinig mogelijk extra activiteiten op het eiland en in de buurt, enkel in het kader van de doelstelling van de zone, zijnde offshore energie.

Antwoord

In de aanvraag zijn geen andere doelstellingen dan deze in het kader van het converteren en transporteren van energie opgenomen.

Voorwaarden: Alle voorwaarden zijn bindend en staan in de tender, idem zoals voor andere offshore energie activiteiten vergund in de zone.

Antwoord

Het is niet duidelijk wat met deze stelling bedoeld wordt. Er zijn geen andere offshore energie activiteiten vergund in de zone.

Voor 4Sea is een eilandscenario zonder NID geen optie. 4Sea wil hierbij pleiten voor ambitie en roept daarom op om voor het optimaal scenario voor biodiversiteit en natuurwaarden te kiezen, binnen de origineel voorgestelde maximale dimensies. Duidelijke ambitie dient ook gepaard te gaan met concrete acties mét de nodige, gezonde budgetten. Daarnaast dient scherp ingezet te worden op ingrepen die de natuurlijke habitats en natuurwaarden kunnen beschermen, versterken, verrijken en/of herstellen. Daarbij zijn volgende zaken van belang:

1. Indien men met recht en rede wil spreken van natuurinclusief design (NID) dient men voldoende grote oppervlaktes aan te pakken en dienen de effecten van NID duidelijk en ontegensprekelijk zichtbaar te zijn. Dit dient steeds gefundeerd op wetenschappelijke kennis en dit pleit voor een hoog ambitieniveau.

2. De dimensies van het eiland evenaren al de origineel voorgestelde maximale waarden. Nog een grotere voetafdruk aan het oppervlak en/of op de zeebodem is niet realistisch.
3. Zoals opgetekend in de randvoorwaarde "Footprint en Natura 2000" van het co-creatietraject NID, dient te allen tijde impact op het nabijgelegen Natura 2000-gebied maximaal vermeden te worden.
4. Hoe complexer de habitat, hoe rijker de levensgemeenschap. Er dient maximaal ingezet te worden op natuur-versterking via natuur-geïnspireerde vormgeving en complexiteit verhogende NID's.
5. Goedkope, natuurlijke ingrepen, uitgevoerd op grote schaal, zijn waarschijnlijk veel effectiever dan dure en artificiële ingrepen die maar beperkt worden ingezet. De schaal en het uitgangsprincipe is van belang. Om echt natuurinclusief of zelfs natuur-inspirerend te werk te gaan, dient men eerst de nog aanwezige natuurwaarden te beschermen, dan de verloren gegane natuurwaarden te herstellen en dan pas nieuwe, bijkomende natuur te creëren. Alle artificiële zaken zijn pas aan de orde als men de natuurlijke habitats en natuurwaarden niet kan beschermen, versterken, verrijken en/of herstellen.
6. Begeleidend wetenschappelijk onderzoek met continue wetenschappelijke monitoring is essentieel om aan continue kennisopbouw te doen. Deze kennis dient men zoveel als mogelijk publiek beschikbaar te stellen.
7. Om de verstoring van het marien ecosysteem minimaal te houden en effectief in te zetten op langlevende soorten, is een slimme, gezonde fasering tijdens de constructie en applicatie van NIDs essentieel.

Antwoord

De meeste van deze bemerkingen zijn tamelijk algemeen en abstract, en bijgevolg is het moeilijk om ze op te nemen in concrete voorwaarden of aanbevelingen bij het advies. Het bestuur kan gedeeltelijk akkoord gaan met de stellingen, houdt er, waar mogelijk, rekening mee in de MEB en het advies, en verwijst naar het antwoord op een eerdere opmerking. Specifiek voor deze opmerkingen:

1. De oppervlakte ingenomen is ten hoogste de maximale oppervlakte zoals beschreven in de aanvraag.
2. De oppervlakte verstoord gebied moet beperkt blijven tot de oppervlakte noodzakelijk voor het realiseren van de doeleinden van het project.
3. Er worden voorwaarden opgenomen in het advies voor het zoveel mogelijk beperken van de impact.
4. Inherent aan het project zal de complexiteit van het ecosysteem plaatselijk verhogen.
5. Inherent aan het project zal de complexiteit van het ecosysteem plaatselijk verhogen, en een belangrijke verstoring (bodemberoerende visserij) zal (zeer plaatselijk) wegvallen; dit aspect zal veel belangrijker zijn bij het ontwikkelen van de PEZ zelf, maar blijft niet-betekenisvol bij het project zoals in de huidige aanvraag. Het is niet duidelijk wat bedoeld wordt met het creëren van bijkomende natuur.
6. Het bestuur gaat akkoord met deze bemerking. Monitoring maakt inherent deel uit van de voorwaarden bij het advies, en ook bij toekomstige maatregelen die passen in natuur-inclusief design (zie MEB) zal monitoring noodzakelijk zijn. De resultaten van de monitoring zijn publiek beschikbaar.
7. Bij de planning en fasering van het project moet, waar mogelijk, rekening gehouden worden met de effecten op het milieu, inclusief met de effecten op langlevende soorten.

Geen project van openbaar belang, wel voorafname van besluitvorming. Het eilandscenario van MOG2 is geen project van groot openbaar belang. Het staat niet in het marien ruimtelijk plan (2020-2026) en het staat niet in het federaal ontwikkelingsplan van Elia (2020-2030).

Antwoord

Het MOG2-project wordt in de aanvraag niet beschreven als een project van groot openbaar belang waarbij betekenisvolle effecten op het marien milieu zouden aanvaardbaar zijn mits compensatie (cfr. de Habitatrictlijn). Het maakt wel onderdeel uit van het ontwikkelen van de PEZ, opgenomen in het MRP 2020-2026 – daarin worden geen concrete technische opties voor de uitvoering weergegeven.

Een gezonde en veerkrachtige oceaan is de essentiële bondgenoot van de mensheid bij de aanpak van onze gecombineerde natuur-, klimaat- en biodiversiteitscrisis. Daarom houdt een daadwerkelijk project van openbaar belang rekening met huidige en toekomstige generaties door in te spelen op overkoepelende maatschappelijke noden op lange termijn, het project in te passen in uitgezette beleidslijnen zoals de transitie naar hernieuwbare energie in een circulaire economie met een materiaalgebruik binnen de planetaire grenzen en door beslissingen te maken in functie van aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid voor het project van design tot ontmanteling. Dit vergt tijd voor reflectie en debat zodat beleidskeuzes weloverwogen, met draagvlak en op wetenschappelijke basis kunnen genomen worden. Het versnellen van vergunningen dient daarom absoluut vermeden te worden. Dit in tegenstelling tot een versnelling van de administratieve en politieke procedures.

Antwoord

De aanvraag wordt behandeld binnen de door de wetgeving voorziene termijnen. Het ontwikkelen van de PEZ, inclusief infrastructuur voor het converteren en transporteren van energie, werd reeds vastgelegd in het MRP 2020-2026. Verder willen we verwijzen naar de beleidslijnen betreffende hernieuwbare energie die buiten deze beoordeling vallen.

Voor dergelijke grote infrastructuurwerken met een lange levensduur (50-100 jaar) is open en eerlijke communicatie primordiaal om draagvlak te creëren en het maken van gedegen en onderzochte, toekomstgerichte maatschappelijke beslissingen mogelijk te maken. Er dient met zorg afgewogen te worden hoe men met een dergelijke offshore structuur wenst om te gaan over de volledige levensduur, inclusief de potentiële volledige ontmantelingsfase zodat de gebruikte materialen heropgenomen kunnen worden in de relevante materiaalstromen.

Antwoord

De aanvraag voor vergunning behandelt zowel de constructiefase, de operationele fase als de ontmantelingsfase, waarbij inderdaad over de ontmantelingsfase inherent onzekerheden bestaan gezien de voorziene levensduur. Het bestuur gaat akkoord met de bemerking over het hergebruik van materialen, en dit wordt opgenomen in het advies.

Het lijkt ons voorts nuttig om een socio-economische impact studie te doen voor dergelijke grote infrastructuurwerken en in kaart te brengen wat de gevolgen zijn voor de andere gebruikers van de zee en de burgers, want de kosten zullen worden gereflecteerd in de transmissienettarieven, zodat hiermee respectvol omgegaan kan worden.

Antwoord

We verwijzen naar de verschillende zones die afgebakend werden binnen het MRP en die het resultaat zijn van een uitgebreid en participatief overleg dat tot doel had te beantwoorden aan de vraag voor ruimte voor nieuwe activiteiten binnen de beperkte Belgische wateren, en daarbij rekening te houden met bestaande gebruikers.

De kosten die zullen gereflecteerd worden in de transmissienettarieven maken geen onderdeel uit van deze beoordeling

Tenslotte dient het MER om de impact van een aantal alternatieven te onderzoeken. Zolang de project-MER geen uitsluitel geeft, is het voorbarig om in de pers gewag te maken van de bouw van het energie-eiland als een vaststaand feit. Het dient namelijk nog uitgeklaard te worden door middel van een openbaar onderzoek of een eilandscenario op vlak van milieu-impact opweegt tegen een platformscenario, en indien ja, welke locaties hiervoor opportuun zijn. Voorafnames doen van besluitvorming is het tegenovergestelde doen van wat een daadwerkelijk project van openbaar belang vereist.

Antwoord

Het bestuur kan deze stelling bijtreden, bevestigt dat de beoordeling van de effecten onafhankelijk van enige persmededelingen plaatsvond, dat alle alternatieven evenwaardig benaderd werden en dat ook het openbaar onderzoek onafhankelijk van berichten in de pers of standpunten geuit door politieke bewindvoerders uitgevoerd werd.

Platformscenario niet als volwaardig alternatief beschouwd. In het MER wordt op de eerste pagina's meteen het volgende vermeld: De platform-optie kan niet als een volwaardig alternatief beschouwd worden als het artificieel eiland, gezien de projectdoelstellingen met de platform-optie slechts gedeeltelijk gerealiseerd kunnen worden. Het energie-eiland biedt immers een grotere beschikbaarheid en betrouwbaarheid van de installaties, biedt meer flexibiliteit voor aanpassing en aanvulling van de installaties in de nabije en verre toekomst, biedt meer mogelijkheden voor aansluiting van HVDC interconnectoren...

Antwoord

Het bestuur gaat akkoord met deze opmerking, en bevestigt dat in de MEB de alternatieven als volwaardige opties behandeld werden.

4Sea stelde hierboven reeds dat 2 grote vragen met aandacht en zorg behandeld dienen te worden bij beslissingen inzake offshore structuren:

1. Past de offshore structuur in het totaalconcept, zijnde in het energieplan voor België ?
2. Weegt een offshore structuur op tegen de alternatieven?

Echter, de MER doet meteen het platformscenario af als een niet-volwaardig alternatief en leest voorts als een voorafname voor een keuze voor een eilandscenario. Enkele van vele voorbeelden:

- De platformlocaties A3, B1 en C3 niet gelegen zijn binnen de gemodelleerde verspreiding van grindbedden. Echter, de locatie van platform A1N is gelegen binnen de 500 m veiligheidszone van een grindbed type 1 (i.e. een hoge kans op maximaal ecologisch potentieel) - Waarom werd deze platformlocatie voor A1N weerhouden en werd er niet gezocht naar een alternatieve locatie die niet overlapt met zones waar waardevolle grindbedden voorkomen?

Antwoord

De 'veiligheidszone van 500 m rond een grindbed type 1' is het resultaat van een studie, en moet beschouwd worden als advies, niet als wettelijk bindend, waarbij de effecten van een activiteit, eventueel binnen deze zone, nog niet beschouwd werden.

- Een eiland veroorzaakt een permanente wijziging in de zeebodemintegriteit en heeft een duidelijk permanent effect op de lokale morfologie en bathymetrie. De constructie van een artificieel eiland heeft een duidelijk permanent effect op de lokale morfologie en bathymetrie. Het wordt echter als aanvaardbaar beschouwd wegens de beperkte omvang van het projectgebied. Dusdanig wordt het als matig negatief beoordeeld (-) voor elke alternatieve locatie.

Antwoord

Bij het beoordelen van de effecten worden ruimtelijke aspecten meegenomen.

- De omvang van het eiland kan allerm minst beperkt genoemd worden. We spreken over een aangetaste bodemoppervlakte van ca. 25 tot 55 ha (tijdens constructie) wat het eiland dé offshore constructie met de grootste voetafdruk op de zeebodem in het BNZ zou maken. Dit wordt echter als aanvaardbaar en matig negatief beoordeeld (-) voor elke alternatieve locatie.

Antwoord

Bij het beoordelen van de effecten worden ruimtelijke aspecten meegenomen, waaronder de voetafdruk in het Belgisch deel van de Noordzee. Daarbij willen we opmerken dat 25 ha relatief is: het kan zowel als zeer groot beschouwd worden als zeer klein, afhankelijk van het project en afhankelijk van de locatie. We merken op dat in Denemarken een energie-eiland gepland wordt met een footprint van (maximaal) 100 ha.

- De totale emissies van de eilandscenario's zijn 280%-330% hoger dan het platformscenario. Op lange termijn is het verschil beperkter omdat de platformen moeten herbouwd worden en het eiland niet.

Antwoord

De emissies worden uitgebreid behandeld in de MEB, waarbij de alternatieven vergeleken worden, en ook een inschatting gemaakt wordt van de omvang van de emissies als deel van het grotere project (ontwikkeling van de PEZ). De totale emissies van het project, in %, zoals vermeld in de opmerking, houden geen rekening met de plaatsing van de kabel, die inherent deel uitmaakt van het project.

- Vijftig jaar in de toekomst kunnen reeds gemaakte beleidskeuzes en technologische evoluties voor trendbreuken zorgen. Het is lang niet zeker dat dezelfde structuren opnieuw herbouwd zullen worden. We dienen ons flexibel, circulair en modulair te richten om het energievraagstuk op te lossen en een eilandscenario is een vaste, permanente structuur voor een lange termijn in een deel van de Noordzee waar de draagkracht van het ecosysteem reeds ruimtelijk en temporeel overschreden wordt.

Antwoord

Het is niet duidelijk wat men bedoelt met het overschrijden van de draagkracht van de Noordzee op ruimtelijk en temporeel vlak. De MEB behandelt het project in constructiefase, operationele fase en ontmantelingsfase.

Tenslotte heeft 4Sea nog enkele onbeantwoorde vragen na het lezen van het MER en de PB:

- Voor verschillende vogelsoorten zijn 2 randvoorwaarden essentieel om impact zoveel mogelijk te beperken en kansen te versterken (zie ook EDEN2000 studie inzake "Offshore windparken en cumulatieve barrière-effecten op zeevogels in de Belgische mariene wateren"): (1) twee corridors van en naar de offshore structuur, telkens met een breedte van minstens 1,4 km, en (2) een overkapping van het eilandscenario met schuilplaatsen. Hoe zal dit mee opgenomen worden?

Antwoord

Het creëren van corridors in de toekomstige windmolenparken naar een offshore structuur maakt geen deel uit van deze beoordeling. De vraag kan bovendien gesteld worden welke bijkomende kosten en technische uitdagingen het "overkappen van het eiland met zich zou meebrengen", en welke bijkomend mogelijk schade en hinder voor het milieu.

Een overkapping van het eilandscenario om extra habitat te creëren is niet wenselijk aangezien er op dit moment niet duidelijk is of de aantrekking van zeevogels naar het eiland al dan niet een ecologische valkuil is. Voor vogels die aangetrokken worden tot het eiland is er mogelijk een verhoogd risico om in aanvaring te komen met toekomstige windturbines. Het eiland beter geschikt maken voor zeevogels (door overkapping) zou dan mogelijk leiden tot een verhoogd aantal aanvaringslachtoffers.

- Wat NID op de zeebodem betreft, dient de voorkeur te liggen bij het evenaren van een natuurlijk grindbed en/of schelpdierbank, eerder dan bij 3D structuren, biohuts en matrassen. Hoe sterk zal men hierop inzetten?

Antwoord

Deze opmerking wordt meegenomen in de MEB. Het plaatsen van 3D structuren, biohuts en matrassen maakt geen deel uit van de voorwaarden of aanbevelingen bij het advies.

- In gedachten houdend dat we ook een lopend co-creatieproject Kustvisie hebben en onze zandvoorraad eindig is, is de zandbalans groot genoeg om een eiland te bouwen?

Antwoord

Zandwinning maakt geen deel uit van de aanvraag. Het jaarlijks maximaal te ontginnen volume zand voor industriële toepassingen moet gerespecteerd worden.

- Houdt het energieplan van België enkel rekening met 2 mogelijke interconnectoren via zee? Is het eilandscenario modulair aanpasbaar voor (nog) meer interconnectoren of hoe zal men daarmee omgaan?

Antwoord

Het toevoegen van interconnectoren maakt geen deel uit van de aanvraag.

- Men vraagt een milieuvergunning voor 20 jaar. Echter, een eilandscenario vereist een constructie met een potentiële levensduur van minstens 50-100 jaar. Hoe wil men omgaan met het verschil in tijdsperiode tussen geldigheid milieuvergunning en potentiële levensduur? Wat zijn de technische randvoorwaarden en vereisten van het eilandscenario inzake onderhoud, opwaardering, ontmanteling...?

Antwoord

Binnen de huidige wetgeving kan een milieuvergunning toegestaan worden van 20 jaar.

Buitenlandse consultatie

1. Denemarken

Het Ministry of Environment, Unit secretary, ESPOO, Landscape and Forest bedankt voor de notificatie, en meldt dat deze binnen Denemarken verstuurd werd naar diverse overheidsdiensten, en dat het gepubliceerd werd op de website van de Danish Environmental Protection Agency. Men heeft geen antwoorden op de vraag naar input ontvangen, en wenst niet verder te participeren in het EIA proces.

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit houdende verlening aan Elia Asset NV van een machtiging voor de bouw, een vergunning voor de exploitatie en een Natura 2000-toelating voor het Modular Offshore Grid 2, inclusief de exportkabels naar land.

Brussel, 26 SEP. 2023

Minister van Noordzee

V. VAN QUICKENBORNE

Bijlage V

De aanbevelingen

In dit document zijn de aanbevelingen opgenomen. Deze komen voort uit de milieueffectenbeoordeling.

Aanbevelingen

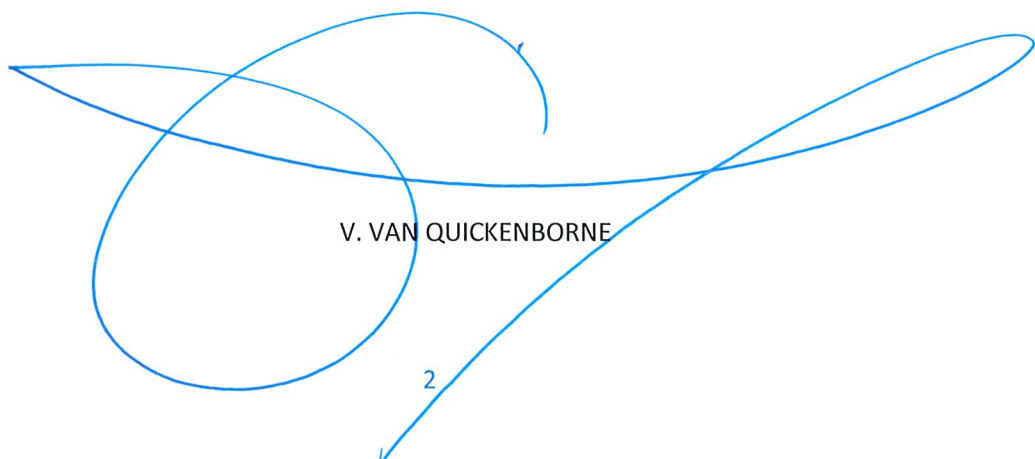
- 1) Voor het beperken van de uitstoot wordt aanbevolen om de caissons te bouwen in de omgeving van de zuidelijke Noordzee.
- 2) Er wordt aanbevolen om, waar mogelijk, de kabels aan te leggen door middel van de methode met de minste uitstoot.
- 3) Er wordt aanbevolen om recente Tier III-vaartuigen in te zetten.
- 4) Er wordt aanbevolen om, voor het beperken van uitstoot, scheepsbewegingen te optimaliseren (te varen afstanden, snelheid, ...) en vaartuigen te gebruiken met een zo laag mogelijke uitstoot van broeikasgassen.
- 5) Er wordt aanbevolen om gebruik te maken van vaartuigen met een beperkte geluidsemisatie.
- 6) Er wordt aanbevolen om voor het beperken van het onderwatergeluidsniveau de snelheid van vaartuigen te beperken tot wat noodzakelijk is voor het bereiken van de doelstellingen.
- 7) Er wordt aanbevolen de geluidsproductie zo veel mogelijk te reduceren door heiwerkzaamheden te vermijden en/of alternatieven voor heien toe te passen.
- 8) Er wordt aanbevolen om luidruchtige werkzaamheden maximaal te groeperen en te beperken in duur.
- 9) Tijdens onderhoudswerkzaamheden worden waar technisch mogelijk technieken gebruikt die zo weinig mogelijk onderwatergeluid veroorzaken.
- 10) Om bij de aanleg van een eiland de oppervlakte van het verstoorde gebied zo klein mogelijk te houden, en de effecten op het habitatrictlijngebied zoveel mogelijk te beperken, wordt aanbevolen het materiaal dat tijdelijk moet gestockeerd worden, te stockeren in het werkgebied ten noorden van het aan te leggen eiland, en het op dezelfde hoogte te stockeren als de in de buurt aanwezige zandduinen.
- 11) Er wordt aanbevolen om de HVDC-kabels samen te leggen in één sleuf.
- 12) Er wordt aanbevolen om bij het leggen van de kabels te streven naar het zoveel mogelijk beperken van het aantal sleuven.
- 13) Tijdens onderhoudswerkzaamheden dienen waar technisch mogelijk technieken te worden gebruikt die zo weinig mogelijk turbiditeit veroorzaken.
- 14) Er wordt aanbevolen dat waterstalen genomen worden nabij het eiland en deze op een geschikte manier te bewaren voor een eventuele latere analyse, indien nodig, van nutriënten en fytoplankton.
- 15) Bij de constructie wordt rekening gehouden met best beschikbare technieken (bijvoorbeeld bij het aanbrengen van coatings) om onderhoudsnoden te beperken.

- 16) Er wordt aanbevolen om afval dat op zee aangetroffen wordt in en om het projectgebied, niet projectgerelateerd is en niet vastzit aan de structuren van het project, indien mogelijk zoveel mogelijk te verwijderen.
- 17) Er wordt aanbevolen om werkzaamheden die een verstoring kunnen veroorzaken voor vogels in het gebied binnen de 10 km van de kust te vermijden vanaf december tot en met maart.
- 18) Er wordt aanbevolen om het tracé van de kabels ter hoogte van het Westhinder ankergebied te verschuiven naar het noordoostelijke deel van de kabelcorridor.
- 19) Er wordt aanbevolen om voor het ingraven van de kabels in het gebied tussen het noorden van het huidige Westhinder ankergebied tot de Oosthinder zandbank, een Cable Burial Risk Assessment (CBRA) uit te voeren, en de resultaten van de resultaten van deze studie over te maken, samen met de geplande diepteligging van de kabel, aan het bestuur en aan de diensten bevoegd voor scheepvaart.
- 20) Er wordt aanbevolen om tijdens het aanleggen van de kabels dicht bij de kust, het publiek lokaal te informeren over de aard en de doelstellingen van de werken.
- 21) Er wordt aanbevolen om maatregelen binnen natuur-inclusief ontwerp toe te passen samen met een aangepast monitoringprogramma.
- 22) Er wordt aanbevolen om waar mogelijk de minst vervuilende technieken toe te passen.
- 23) Er wordt aanbevolen om na het project de gebruikte materialen te hergebruiken of te recyclen.
- 24) Er wordt aanbevolen om bij de planning van de ontmanteling zoveel mogelijk rekening gehouden met de eventuele aanwezigheid van broedende vogels.

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit houdende verlening aan Elia Asset NV van een machtiging voor de bouw, een vergunning voor de exploitatie en een Natura 2000-toelating voor het Modular Offshore Grid 2, inclusief de exportkabels naar land.

Brussel, 26 SEP. 2023

Minister van Noordzee

V. VAN QUICKENBORNE

2